

CEMİL KAVUKÇU

YALNIZ
UYUYANLAR
İÇİN

ÖYKÜ

CEMİL KAVUKÇU

YALNIZ

UYUYANLAR

İÇİN

ÖYKÜ

YALNIZ UYUYANLAR İÇİN
CEMİL KAVUKÇU

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design
Kapak resmi: © iStockphoto.com / Bryce Kroll

Can Yayınları 734

© 1996, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Cemil Kavukçu'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Uzak Noktalara Doğru, 1995

Bilinen Bir Sokakta Kaybolmak, 1997

Temmuz Suçlu, 1998

Dönüş, 1998

Dört Duvar Beş Pencere, 1999

Pazar Güneşi, 2000

Gemiler de Ağlarmış, 2001

Başkasının Rüyaları, 2003

Suda Bulanık Oyunlar, 2004

Gamba, 2005

Mimoza'da Elli Gram, 2007

Angelacoma'nın Duvarları, 2008

Tasmalı Güvercin, 2009

Düşkaçıran, 2011

CEMİL KAVUKÇU, 1951 yılında İnegöl'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Jeofizik Mühendisliği Bölümü'nü bitirdi (1976). Öyküleri, 1980 yılından bu yana çeşitli dergilerde yayımlandı. *Patika* adlı yapıtıyla 1987 yılında Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü'nü ve 1996 yılında *Uzak Noktalara Doğru* adlı öykü kitabıyla Sait Faik Hikâye Armağanı'nı, 2009 yılında *Angelacoma'nın Duvarları* adlı anlatısıyla Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü kazandı.

YALNIZ UYUYANLAR İÇİN

Apartman girişinde, sol yanda, duvar boyunca sıralanan posta kutularından 39 numaralısı bana ait. Ondan yeterince yararlandığım söylenemez. Öbür kutular gibi (özellikle 12, 17 ve 28) zarflar ve katlanmış dergiler taşmıyor içinden. Posta kutuları bir uygarlık ölçütü olabilir mi, diye düşündüğüm oluyor zaman zaman. Ama elektrik, telefon ve su faturalarının bana ulaşmasındaki işlevini düşünüp avunuyorum. Bazen de tek tük el duyuruları buluyorum: "Kuafor Necmi", "Sekiz Ayda İngilizce Öğretiyoruz" ya da "Can Pizza-Evlere Servisimiz Vardır". Mektup gelmez, çünkü yıllardır kimseye yazmıyorum. Kredili alışveriş yaptığım firmalar dışında bayram ve yılbaşı kartı gönderen de olmaz. Ne bir dergiye aboneyim ne de gazeteye. Bu nedenle çantamda taşıdığım küçük anahtar çok az kullanıyorum.

Bugünse ikinci kez bakıyorum posta kutusuna, çünkü telefon faturası gecikti. Günlük yaşamımda küçük ayrıntılar kadar küçük aksaklıklar da belirleyici oluyor; güzel bir günün habercisi ya da berbat olacak bir gecenin ilk ipuçları. Beklediğim fatura yerine, saman kâğıda basılmış bir el duyurusuyla karşılaşınca canım sıkıldı. Zamanında ödeyemeyeceğim (üstelik benden kaynaklanmıyor) borcum yüzünden telefonum kesilecekti. Sonra Telefon Başmüdürlüğü, insanı oradan oraya gönderen asık yüzlü memurlar, uzun kuyruklar. Ama kâğıdı okuyunca sıkıntım dağıldı. Böylesini ilk kez görüyordum, elimde olmadan gülümsedim. Duyuru, bugün başlayan ramazan ayıyla ilgiliydi. Semt davulcusu önemli bir uyarıda bulunuyordu:

Esen Mahallesi Sakinlerine Duyurulur. Sahur Davulcunuz Resimdeki Şahıstır, Ruhsatını ve Hüviyetini Görmeden Başkasına Bahşış Vermeyiniz.

Sol üst köşede 13-14 yaşlarında bir çocuk fotoğrafı ve altında büyük harflerle DAVUT UYAR, sağ üst köşede yorgun bir adam: HASAN UYAR.

Davulcuyla oğlunun yüzlerine dikkatlice bakınca onları daha önce, başka bir yerden tanıdığımı düşündüm; ancak, nerede, ne zaman gördüğümü anımsayamadım.

Naif bir şakayı andıran duyuru beni keyiflendirmişti, ama gecenin ileri bir saatinde davulu döve döve, belki de maniler okuyarak geçeceklerdi sokaktan. Sekizinci katta, terasta oturuyorum, yine de gecenin sessizliğinde o ilkel sesin yatak odama dek ulaşp güçlkle dalabildiğim tavşan uykusundan beni sıçratarak uyandıracığından kuşum yok. Çünkü uyum çok hafiftir. O da bir yana, hangi çağdayız! Son teknolojilerle geliştirilmiş iletişim araçlarının yaygın bir biçimde kullanıldığı bir dönemde davulcuların işi ne! Çalar saate güvenemeyenler için PTT'nin telefonla uyandırma servisi var. Telefonu anımsayınca canım sıkıldı yine: Posta kutusuna dadanmış iki ayaklı bir fare olabilir miydi? Belki de davulcuyla oğlu, kim bilir...

Daireme çıktığımda davulcu duyurusu hâlâ elimdeydi. İki küçük fotoğrafın çağrıştırdıklarından olacak, atamamıştım. Daha dikkatli incelemem, belleğimi zorlamam gerekecekti. Akşam yemeğini hazırlamak için mutfığa geçtim. Havuç ve turp rendeleyeceğim yine, lahana haşlayacağım. Bütün bunları yaparken küçük bir cin atmayı da unutmayacağım. Yapay bir rahatlama için gerekli bu; çünkü geciken telefon faturası ve gecenin bir saatinde odamda dolaşacak davul gümbürtüsünün sıkıntısı iç huzurumu didiklemeyi sürdürüyor. Şimdi caz saati, radyoyu biraz açıyorum: İşte karşınızda Bobby McFerrin ve *Medicine Music*... Ardından bir yudum cin: Oh! Evet "oh", ama keyifli bir oh değil; çünkü, gizli bir düşman gibi kafamda büyüyen davul sesinin ne zaman sokakta, ardından odamda

dolanacağı belli değil. Okuduğum günlük gazetede bu tür ayrıntılar yok. Saatli Maarif Takvimi ise yalnızca bir çocukluk anısı. Telefonla öğrenemez miyim? Bilinmeyen numaralar için PTT'yi arıyorum. Uzun uzun çalıyor, ama açan yok. Pencerenin başında dikilip uzak tepelerdeki konduların ipildeyen ışıklarına bakarak içimi yudumluyorum. Salt vokallerden oluşturulmuş bir başka parça başlıyor: *The Garden*. Bazı önlemler almam gerekecek. Ne gibi önlemler olduğunu şu an bilmiyorum, en azından birey olarak birtakım haklarımı savunmaya çalışacağım. İlgili makama dilekçe yazarım örneğin. İlgili makam kim? Bilmiyorum. Bu kez numara düştü, çatallı bir bayan sesi, "Buyurun," dedi. Yumuşak bir tonda iyi akşamlar diledim; karşılığında bir şeyler mırıldanır umuduyla biraz bekledikten sonra (somurtuyordu kuşkusuz) *Hakikat* adlı gazetenin telefonunu öğrenmek istediğimi söyledim. "Ayrılmayın, bir dakika," dedi. Bu gereksiz ve işlevsiz uyarıya –nedense– teşekkür ettim. Kısa bir sessizlikten sonra, aynı çatallı ses, bir numara vererek, "Buradan arayabilirsiniz," dedi. Bir kez daha teşekkür etmeye hazırlanıyordum ki, telefonu kapattı. Küçük düşürülmüş duygusuna kapıldım; onun göreviydi bu ve ben oldukça kibar davranmıştım. "Neyse," dedim. Bir yudum cin içtim ve yine "Neyse," dedim. Bir kez daha el duyurusundaki resimlere baktım. Bu iki yüzü gördüğüme eminim. Belleğim bilinçaltındaki araştırmalarını sürdürüyor. *Hakikat* gazetesinin numarası düştüğünde havuç rendesi çiğniyordum ve ağzım doluyken konuşmak hiç de uygun olmayacaktı. Havuçları yanak boşluğuma toplayıp konuşmaya çalıştım, yine de sesim doğal çıkmıyordu. Karşımdaki, bir şeyler tıkindığını anlamıştır. Gazetenin gece amiriyle görüşüyordum, bana nasıl yardımcı olabilirdi, çok kibar biriydi ve teklemekten konuşuyordu. İster istemez kısa saçlı yuvarlak bir yüze badem bıyık oturttum. Gülsuyu ve limon kolonyası. "Sahurda davulcuların ne zaman çıkacağını öğrenmek istiyordum," dedim. Hiç düşünmeden, "İki ya da iki buçukta başlarlar," dedi. Teşekkür edip kapattım.

Artık davulcuları bekleyebilirdim.

01.30'da radyoyu kapattım. Tam bir sessizlik olmalı. Aklım davulcуда olduğundan, okumaya çalıştığım kitaba veremiyorum kendimi. Bir tümceyi ikinci kez okuduğumun ve yine de anlayamadığının ayırımına varınca kitabı bıraktım. Salonda sıkıntılı adımlarla dolaşıyorum. Uykum gelmesin diye bir kahve daha içtim; dördüncü bu, hiç yapmadığım bir şey.

Kulağıma bir ses çalınır gibi oldu. Dikkat kesildim. Yanılmış olabilirdim. Terasa çıkıp geceyi dinledim. Çıt yoktu. Masanın başına geçip çalışma lambasını açtım. Bol ışık altında bakıyorum resimlerine. Birden çakan bir kıvılcımla yoğun araştırmalarını sürdüren bellek (cin de yardımcı olmuştu kuşkusuz), bilinçaltındaki katmanlardan davulcu ve oğlunu yüzeye çıkarıverdi. İşte şimdi tanıdım onları, zaman atına binip yıllar öncesinden çıkıp geldiler. Hasan Uyar, çocukluğumun geçtiği ilçede, uzun kış gecelerine rastlayan ramazanlarda davul çalan efsane adamdı. Yanındaki de, on üç on dört yaşlarındaki oğlu Davut. Ramazan ayında ortaya çıkarlardı. Nerede yaşadıklarını, kim olduklarını bilen yoktu. Geceleri birlikte dolaşırlardı. Baba davul çalar, oğlu Davut da maniler okurdu. Yanık, insanın içine işleyen garip bir sesi vardı. Onları gün ışığında yalnızca bayram sabahları görmek mümkündü. Bahşişlerini toplarlar ve sır olup giderlerdi. Bir sonraki ramazana dek görünmezlerdi artık. Ortaokula başladığım yıl, Ramazan Bayramı'nın üçüncü günü, bir köy yolunda Davut'un ölüsü bulunmuş, babam akşam yemeğinden sonra söylemişti; hepimiz çok üzülmüştük. Nasıl ve neden öldüğü öğrenilememiştir. O günden sonra babasını da gören olmadı. Bütün bunlar otuz yıl önceydi. Davulcu da ölmüş olmalıydı. Yaşıyorsa bile seksenini çoktan aşmıştı. O yaşta sokaklarda dolaşıp davul çalması olanaksızdı. Oysa fotoğraflar onlara benziyor; adları bile aynı.

Birden güçsüz bir davul sesiyle irkildim. Saat 02.30. Terasa çıktım. Davulu ve yanık yanık mani okuyan çocuğun sesini güç de olsa duyabiliyorum. Ama, nerede olduklarını kestiremiyorum. Yoksa bu

sokağa girmeyecekler mi? Hayır, onları görmeliyim.

Saat 03.30. Bazı evlerin pencerelerinde hâlâ ışık var. Ürperdim. Bir saattir terasta kıpırtısızca dikiliyorum. Davulcu bizim sokağa girmedi. Onlardı, eminim, seslerini belli belirsiz duymuş olsam bile tanıdım onları. Yıllar öncesinden çıkıp geldiler.

Kent yine sessizliğe gömüldü. Salona geçtim. Bir aşağı bir yukarı dolanıyorum. Nasıl olur, diyorum, Hasan ve Davut Uyar, iki ölü, nasıl olur? Hem de yıllar sonra... Uykum iyice kaçtı. Yeni bir cin tonik hazırladım. Çocukluğumun geçtiği ilçeyi düşünmeye çalıştım. Gözümün önünde hiçbir görüntü canlanmadı. Ne yaparsam yapayım, yalnızca davulcunun oğlunu görüyordum.

Salondaki koltukta uyuyakalmışım. Üşüyerek uyandım. Boynum da tutulmuş. Ayaklarımı sürüyerek yatak odasına geçtim. Hemen uyumuşum.

Ertesi gün öğlene doğru uyandım. Çıkışta posta kutusuna baktım. Yeni bir davulcu duyurusuyla karşılaştım. Şaşırdım. Telefon faturasını unutmuştum. Bundan sonra da pek önemi yoktu zaten. Demek, gecenin bir saati, belki ben koltukta uyuyup kaldığımda sokaktan geçmişler ve posta kutusuna yeni bir duyuru atmışlardı. Peki, hırsız ve sapıkların kol gezdiği bu kentte geceleri dış kapı kapatılmıyor muydu? Kafama küçük bir not: Kapıcıya rastladığımda (rastlarsam tabii, çünkü bu oldukça güç, neredeyse olanaksız) dış kapının geceleri kapatılıp kapatılmadığını, kapatılıyorsa hangi saatten sonra kapatıldığını, kapatılmıyorsa neden kapatılmadığını soracağım. Belki de yanılıyorum; ikinci duyuru, görgüsüz ve şakacı komşularımdan birinin posta kutusundan benimkine geçivermiş olamaz mı?

02.00'ye kadar yapılacak bir şey olmadığına göre nasıl bir yol izleyeceğimi saptamam gerekecek. Birinci konu: uykusuzluğa ne kadar dayanabilirim? Bugün pazar olduğuna göre bir sorun yok; ancak yarın bu saatte uyanamam. Gün boyu uzanıp dinlenmem gerekecek. Bu iş bu gece bitmeli. Davulcu ile oğlunu bulmalı, gözlerine bakmalıyım. Onlar olmadığını anlamadan, rahatlamam mümkün değil. Yoksa her şeyi yeni baştan gözden geçirmem gerekecek ki, buna ne gücüm ne de zamanım var.

Günü hızla programladım. Gazete, dergi ve kitap okunacak. Müzik dinlenebilir. Televizyon yok. Uzun oturulacak ve zorunlu gereksinimler dışında kalkılmayacak. Yarı bitkisel bir pazar.

Beslenme: yalnızca sebze (turp, havuç, lahana).

İçki: cin.

Miktar: sınırsız (yalnızca bugün ve gecesi için önemli ve gerekli bir ödün).

Son yılların en sıkıcı pazarını geçiriyorum. Koltuğa uzandım, üzerimde de battaniye var. Her hafta sonu olduğu gibi, ekmek ve sütün yanında üç gazete bırakmış kapıcı. Üçünü de didik didik ederek okudum. Bugüne dek hiç ilgilenmediğim “Armağanlı Büyük Pazar Bulmacası” bir saatimi aldı (eski bir hat sanatçımızın adı, üç harfi eksik, yoksa armağana adayım; Japon otomobili-Suzuki). Şu ana dek (iftara çok az kalmış olmalı) cin sayısı üç. Hiç de kötü olmuyormuş (hep geceleri içerim de), radyodaki müziğe eşlik edecek kadar keyiflendim bile. Davulcu konusunu abarttığım kanısındayım, şu an tabii. Saat tam yedide havuç ve turpları yiyeceğim. Bu gece haşlanmış lahana yok! Neden yok, belli değil. Bu diyeti ben uydurduğum için listeyle istediğim gibi oynayabiliyorum.

Gece ilerledikçe heyecanlanıyorum.

Saat 01.00. Ama dayanamadım, sıkı giyinip terasa süzüldüm. Gecenin doyumsuz sessizliği kenti

örtmemiş daha. Sigaramı içip aşağıdaki boş sokağa bakıyorum. Cin sayısı yedi, ama iyiyim, oldukça iyi. Uzakta bir minarenin şerefesi ışıltı ışıltı.

Saat 02.00. Cin tonik sayısı, sekiz. Sigara belirsiz.

Bir ses. Davul sesi. Geliyor(lar). Uzakta(lar). Belki birkaç sokak ileride, ya da anacaddenin karşı yakasında. Ama yaklaşıyor(lar). Soluğumu tuttum, avımı gözleyen bir kedi gibi sesi kolluyorum. Yoksa yine sokağa girmeyecek(ler) mi? Birden kararımı verdim, paltomu giyip daireden fırladım. Merdivenleri koşarak indim. Sokak ilk kez böyle ürkütücü görünüyor; bir düşteyim sanki. Soluğumu tutup davul sesinin geldiği yöne yürüdüm. Çocuğun yanık manilerini duyabiliyorum artık. Biraz daha sıklaştırdım adımlarımı, koşmayla yürüme arası gidiyorum. Sonunda koşmaya başladım. Ama yine yavaşladım, çünkü kendi ayak seslerimden korktum. Kendini kovalıyor duygusuna kapılmak ürkütücü.

Yok(lar). Deli gibi sokaklarda dolaştım, seslerini duydum, ama onlara ulaşamadım. Sokak başında biri dikiliyor, başka zaman olsa yolumu değiştirirdim (ürkütücü insanların dolaştığı bir saat), ama bu kez yaklaşıp selam verdim. Allahtan gece bekçisiymiş, rahatladım. Soluk soluğa oluşum ve kaygılı görünüşüm onu kuşkulandırmış olmalı, yüzüme soru imleriyle baktı. İnsan sarrafiydi kuşkusuz ve ben bir hırsız değildim; ama az önce tartıştığım dostumu ekmek bıçağıyla delik deşik etmediğimi kim söyleyebilirdi! Gazeteler bu tür haberlerle dolup taşıyordu; bu kent hırsızlar, sapıklar ve katillerle doluydu. "Sahur davulcusunu gördünüz mü?" dedim bekçiye. "Evet," dedi soru imlerini biraz daha çoğaltarak. Heyecanlandım: "Nerede?" Gözlerini kısmış beni inceliyordu. "Ne yapacaksın?" derken korkunun ona da bulaştığını sezinledim. "Bir şey yapmayacağım," dedim, "bizim sokaktan neden geçmediğini soracaktım." Bekçi, tam bir kuşku yumağı şimdi; ensesini kaşıyarak, "Beş-on dakika önce buradan geçtiler," dedi. "Geçtiler mi?" dedim, ses tonumu ayarlayamadan. "Yani birden çok davulcu mu vardı?" "Hayır," dedi, "davulcunun yanında bir de oğlu vardı; adam çalışıyor, çocuk mani okuyordu." Tepeden tırnağa titredim. Az önce uçarcasına geçtiğim sokaklardan şimdi sürüklenerek dönüyorum. Yine kaçırdım onları. Benimle oyun mu oynuyorlar? Yoksa gece bekçisi de yalan mı? Yani oyunun bir parçası? Anı bir kararla geri döndüm. Yine koşuyorum. Karşılaştığımız sokağa girdim, bekçi yok! Sırtımı duvara verip çırpınan yüreğimi, zonklayan şakaklarımı dinledim bir süre. Ne olurdu bütün bunlar düş olsaydı...

Daireme döndüğümde iyice bitkindim. Giysilerimle uzandığım koltukta uyuyakalmışım.

Ertesi gün yine öğlene doğru uyandım. On beş yıllık çalışma yaşamımda ilk kez oluyordu bu. İş disiplini ve ilkeleriyle tanınan biri idim. Gecikmem nedeniyle bir aksama olmamıştı, ama utanç içindeydim. Yalana başvurarak gece rahatsızlandığımı, uykusuz ve bitkin düştüğümü, bu nedenle de sabah kalkamadığımı söyledim. Bürodakiler inanmış gibiydiler. Bir ara lavaboya gidip aynada yüzüme baktım. Gerçekten hastaydım. Kaygılandım. Doktora görünmem iyi olacaktı. Belki bir bunalım geçiriyordum.

Büronun anlaşmalı doktoru her hastaya uygulanan bir dizi kontrolden sonra –ki tıbbi olan inançsızlığımı pekiştiren sıradan yinelemelerdi bunlar– bir şeyim olmadığını, ancak kendimi çok yormuş olabileceğimi söyledi. İnsanlar biraz da kendilerine dikkat etmeliymişler; hep iş, hep iş, olmuyormuş; bu bedenler gün gelir hesap sorarlarmış işte. "Bu söylediklerimi ciddiye alın," dedi. "Sigara?" Teşekkür ettim. "Doktorların yaptıklarına değil, dediklerine bakın. (Sesini kısarak) İçmemeniz iyi. (Yine buyurgan doktor edasıyla) Üç gün rapor veriyorum, dinlenin. Bir de ilaç yazıyorum, bedensel ve ruhsal yorgunluklar için, sabah akşam alırsınız."

Bu iyiydi işte. Birkaç gün dinlenmeye gerçekten gereksinimim vardı. Bu ara şu davulcu işini de çözerdim.

Onları yanıltacak bir planım var.

Beyaz bir kâğıt üzerine kötü bir yazıyla "Sahurda Açıgız" yazılmış ve kâğıt dışarıdan okunacak biçimde cama yapıştırılmış. Yazının yanı başında da bir metreye yakın uzunlukta, kimi yerleri yanmış, eğri büğrü bir pide var, o da yukarıdan iple sarkıtılmış. "Ramazanınız Mübarek Olsun: Gönül Pide Kebab". Apartmanımın üç sokak ilerisinde ve caddenin köşesindeki bu kebabçı bana yardımcı olabilirdi.

Gece 01.30'da giyinip çıktım. Şu an kentin bütün davulcuları (kuşkusuz Hasan ve Davut Uyar da) son hazırlıklarını yapıyor olmalılar. Boş sokakları güvenle geçiyorum. Yüzümde, inançlarından ödün vermeyecek insanların ölümcül durağanlığıyla kebabçıya girdim. İçeride iki kişi var, ayrı ayrı masalara oturmuşlar; yüzlerine sıvanmış yorgun gülücüklerle giriş kapısının üstüne yerleştirilmiş televizyona bakıyorlar. Beyaz önlüklü iki komiyle bir garson da en uçtaki masada, iğreti ilişkileri sandalyelerinden her an fırlayacakmış gibi televizyonda ramazan için hazırlanmış abuk sabuk bir güldürüyü (şu an onların yerleri sıcacık yataklarıydı kuşkusuz), dişlerini göstere göstere gülerek ve birbirlerini dirsekleyerek izliyorlar. Komiler, çocuk daha. Askerden yeni gelmiş izlenimi veren garsonun da onlardan pek farkı yok aslında. Üçünün de yüzlerindeki anlam ve gelişkinlik aynı. İçeri girince toparlandılar. "Buyurun," dedi biri; öbürü fırlayıp uygun gördüğü bir masayı silmeye koyuldu. Oturunca saatime baktım.

"Daha var abi," dedi garson. "Televizyon da açık."

Gülümseyerek başımı salladım. İçki kokusunu alır mı diye de kaygılanıyorum bir yandan; hasar dört duble cin. Zekice buluşumu kutlamak için içmiştim. Olay bu gece çözülecek!

"Bu mahallenin davulcusunu tanıyor musun?" dedim.

Tanıyormuş. Hasan ve Davut Uyar. Yani baba oğul.

"Peki, buradan geçerler mi?"

"Geçerler abi, oturup çorba da içerler."

Tamam, diye düşündüm, bu gece kıstırdım onları.

"Kaçta gelirler?"

"Belli olmuyor, bazen caddenin aşağısından başlıyorlar, o zaman üçü buluyor. Yukarıdan başlarsa yarım saat sonra buradalar."

"Onları görmek istiyorum," dedim, "bayramdan önce kentten ayrılmam gerekecek. Gitmeden bahşişlerini vereyim diyorum."

"Sevaptır abi, iyi düşünmüşsün. Sahurluk ne hazırlatayım?"

İşin bu yanını hiç düşünmemiştim. Öyle ya, burada kazık gibi oturup davulcu bekleyemezdim. Akşamları yalnızca sebze yiyen ben (turp, havuç, lahana) gecenin bu saati ne yiyecektim?

"Çorbanız var mı?"

"Mercimek, ezogelin."

"Mercimek, yanına salata; turp ve havucu bol olsun, bir dee (bir de ne? Listeye bakıyorum bu ara, ne söylesem ki! Ne söylersem söyleyeyim nasıl olsa yemeyeceğim) kıymalı pide!"

"Bir, bir buçuk?"

"Bir olsun. Ama acele etme, biliyorsun davulcuları da göreceğim. Hem insan sahur yemeğini ne kadar geç yerse, sevabı o kadar büyük olurmuş." (Bundan emin değilim, o anda söyleyiverdim işte, ama garson onayladığına göre saptamam doğru). İşi sağlama bağlamak için de beklediğinin üstünde bir bahşişi tutuşturuverdim eline.

Saat ikiden sonra dükkân doldu. Garson ve komiler arı gibi. Ismarlanan yiyecekleri anlamsız bir biçimde (bazen sözcüğün bir hecesini yutarak, bazen uzatarak, bazen de kebabçı jargonuyla), yaptıklarını bir gösteriye çevirircesine çın çın haykırıyorlar. Bu arada benim çorbam da geldi. İçip içmeme konusunda kararsızım. Bunu da, amacıma ulaşmak için katlanılması gerekli bir adım olarak gördüğümünden (sayısı artırılmış cinler de öyle değil mi) her şeyi göze alarak çorbayı kaşıkladım. Tadı berbat, üstelik çok yağlı. Gözüm kapıda. Garson salatayı getirdiğinde eğildi (alkol kokusunu duyacak diye kaygılanıyorum), "Caddenin aşağı bölümünden başladılar," dedi. Saatine baktı. "Yarım saate kalmaz gelirler. Pideyi hazırlatayım mı?"

"Hayır... Yani, olabilir... Tabii, hazırlat."

"Kıymalı biiir!"

02.30. Davulcular yok.

03.30. Dükkânda kalan tek müşteriyim.

Gelmeyecekler.

"Hayret, gelmeleri gerekirdi abi. Pideyi beğenmedin mi?"

"Pide? (Evet, pide... Birden midemde bir kasılma hissettim. Arada olur. İlaçlarımı da almamışım.) Paket yap, evde yerim."

Pideciden çıktım. Yürüyorum. Paketi bir duvar dibine bıraktım. Kediler de pide yesin. Yorgunum. Bayram sabahına dek artık onları aramamalıyım, çünkü benden kaçıyorlar. Bütün bunlar rastlantı olamaz. Bu saçma kovalamaca yüzünden günlerdir uyuyamıyorum. Çöktüm. Her gün aynadaki görüntümde açıkça görüyorum bunu.

Köşebaşında bir karaltı. Gece bekçisi olmalı. Başım önümde, onu görmemiş gibi yaparak geçtim.

Uyuyakaldığım uzun bir koltukta bir düş gördüm. Terasta oturmuş aşağı bakıyorum. Birden davulcu ile oğlu giriyor sokağa, "Hey!" diyorum. Üstlerine bir ışık düşmüş, saydam gibiler. "Hey! Bir dakika bekleyin, aşağı iniyorum." Merdivenlerdeyim, üçer-beşer atlıyorum. Sokaktayım. İşte karşımdalar. Şaşkın şaşkın bakışıyoruz. Davulcu babam, yanındaki çocuk da benim. "Ben". Ortaokula başladığım yıl, modelini ve ölçülerini babamın belirlediği (kumaş seçimi de onun) takım giysiler üstümde. Bol ve zengin görünsün, hem çocuk boy atıyor, birkaç yıl giyebilsin. Palyaço gibiyim. Sevinçten çok utanç duygusu. Ayakkabılarım da yeni. Babamın üzerinde çizgili pijamaları var, ayağında lastik ayakkabı. Kırçıl sakallı yüzü yorgun, gözleri içeri kaçmış. Boynuna astığı davula şaşkınlıkla bakıyor. Benim elimde de, yine ortaokula başlayacağım için alınmış dolmakalemle yazdığım (bileğimdeki Nacar marka kurmalı saat de yaşamımın bu önemli adımı için) Faruk Nafiz Çamlıbel'in "Han Duvarları" şiiri.

"Ama 'siz'," diyorum.

Konuşmuyorlar. Babam ve "ben", benimle konuşmuyor. Yüzleri dalgın. "Ben"im dudaklarımda yıllar sonrasının düş kırıklığını daha o zamandan sezmiş bir gülüş.

Uyandım.

Tere batmışım. O berbat çorbadan olmalı. Mutfığa geçtim. Tonik bitmiş, ne kötü. Bir şişe kapağı cini tek hareketle –tavuk gibi– yuvarladım. Oh, dedim, gözlerim faltaşı gibi açıldı. Oh! Bir kapak daha.

Çalışma masasının üzerine eğilmiş, davulcuyla oğlunun resimlerine bakıyorum. Çocukluğumdan gelen (geldiğini sandığım demek daha doğru) bu iki haberciyi bir türlü göremedim. Göreceğimden de kuşkuluyum artık. Ortada akıldışı bir şey var, ama çözemiyorum.

Bayramı beklemekten başka çıkar yol olmadığı kanısındayım. O gün gelecekler, çünkü posta kutuma attıkları el duyuruları, bahşişin yalnızca onlara verilmesi için bastırılmış. Salt bu nedenle bayram tatilini evde geçirmek zorundayım. Yıllar var ki, yalnızca resmî tatil olması dışında bir anlamı kalmadı o olağandışı günlerin; hele bayram sabahlarının ya da arife gecelerinin... Şimdi o coşkuyu bambaşka bir boyutta yaşayacağım. Bir ay boyunca beni tetikte tutan, uykularımı bölen, terasta yollarını gözlediğim, ama bir türlü ulaşamadığım iki insan, bayram sabahı kapımı çalacaklar, bahşışı yalnızca kendilerine vermemi söyleyecekler. Bunun için uyarmadılar mı beni? Hasan ve Davut Uyar. İki ölü.

Bayram sabahı erken kalktım. Çocukken de erken kalkardım, başucumda bayramlık giysilerim olurdu. Koltuğunun altında rulo edilmiş bir kilim parçası taşıyan babamın ardından yürürdüm. Bayram namazını cami avlusunda, bir kilim parçasının üzerinde kılardık. Sonra mezarlığa giderdik... Bütün bunları bir filmde mi izledim, yoksa yaşadım mı, bilmiyorum.

Erken kalktım. Önce banyo ve tıraş. Ardından kahvaltı. Giyinip süslendim. Kokular süründüm. Çünkü Davut ve Hasan Uyar kapımı çalacaklar. Onları içeri buyur edeceğim. Cin içeceğiz. İstedikleri kadar ölü olsunlar, cin içeceğiz...

İçimde tanımsız bir heyecan var. Yüreğim pır pır.

Kapı zilim ötünce soluğum daraldı. Koşup açtım. Çocuklar. Bayramın gerçek efendileri. Elimi öptüler. Hazırlıksızdım. Bozuk para bulmak için bir süre kapıda beklettim onları.

İkincisinde kapııcıyı buldum karşımda. "Olacak şey değil," dedim kendi kendime. Onu görmek çok güçtür çünkü.

Daha sonra yine çocuklar.

Gelmeyecekler mi yoksa?

Sabah sabah cin sayım üç. Üç cin... Üç...

Öğleden sonra kapıcı yine geldi. Bir zarf uzattı.

"Bunu davulcuyla oğlu size bıraktı," dedi.

"Neredeler?" dedim heyecanla.

"Gittiler."

"Ya bahşiş?"

"Bütün dairelerden topladılar, size de bu zarfı vermemi istediler."

Ellerim titriyordu. Zarfı açtım. Saman kâğıda bozuk bir yazıyla şu dört sözcük yazılmıştı:

Bahşış, yalnız uyuyanlar için.

EN ESKİ GÜVERCİN

Otomobilin ii karanlık. On dakikadır alnı direksiyon simidine dayalı, kıpırdamadan duruyor. Ölü gibi. Oto radyosunda, başıboş bir saksofon, çıkış noktası arıyor kendine; ipini bir koparsa bateri de rahatlayacak, kendi de. "Git," diyor saksofona, "sicim gibi bir yağmurun indiğı boş bir sokağı git; kör gibi dolaşıp bir bir kapılarını aldığı notaların bir anlamı olur o zaman. Boş ve ürkütücü bir sokağı git, yağmurun kalbura çevirdiğı su birikintilerine bak. Elektrik direğinin dibinde, saçları alına yapışmış, tanımsız sarhoşluğun tutsağı bir adam olsun ve avucunun içinden ekiştirdiğı sigaranın dumanına boğula boğula pencereleri kör bir evi gözlesin. Sonra o adam sen ol; pencerelerini gözlediğın ev de, artık var olmayan çocukluğunun müzesi o kutsal ev olsun."

Radyodan yayılan müzik kısıldı, yakaran saksofon sustu. Ardından saat başını haber veren anons. Doğrulup koltuğı yaslandı. Gözü kontak anahtarında şimdi. Küçük şişe maskotu başasağı sallanıyor. Başka anahtarlar da şişeyle birlikte boşlukta; dairenin, posta kutusunun ve büro masasının anahtarları. Bir akmak aleviyle aydınlandı otomobilin ii. Sigarasını yaktı. "Bir kez daha denesem mi?" diye düşündü. Onca merdiveni, hiçbir şey değışmeyeceğini bile bile bir kez daha çıksa, parmağını zile dayasa, sabaha dek çekmese, yine de açmayacak, biliyor. Başını yorganın altına gömecek, kulaklarına pamuk tıkayacak, ama bir an bile kararından dönmeyecek. Merdivenleri koşarak çıktığında (arada durup soluklanıyordu, sigaradandı hep, biliyordu) gecikme nedenini kolay kolay anlatamayacaktı. Kapıyı içeriden kilitlediğı için anahtarıyla açamamış, zile uzun uzun basmıştı. "İpek," demişti usulca, kapının ardında olduğunu ve öfkeyle soluduğunu biliyordu, "kapıyı aç lütfen, çok önemli bir işim ıktı... Yoksa biliyorsun... Özellikle bu gece..." Otomatın ışığı söndükçe düğmesine basıyordu. "Beni yalvartma," demişti fısıltıyla, "komşulara ayıp oluyor." Yanıt ise ın ın bir, "Defol!" olmuştu. Sesi yırtıcıydı.

Radyoda haber okuyan kadın, yağmurlu bir sokaktan ve elektrik direğinin altında sigara içen adam görüntüsünden otomobilin içine getiriyor onu. Az sonra haberler İngilizce, Fransızca ve Almanca olarak yinelenecek. Torpido gözünü açıp bir müzik kasedi çıkardı. Oto teybine sürdü. Shirley Bassey. Aynaya uzanıp küçük, karanlık bir dikdörtgendeki güçsüz gözlerine baktı. Aylar önce bitiyordu her şey. Sonra o, nedendir bilinmez, küçük bir sevgi kırıntısı mı, alışkanlıkları mı, yoksa gittikçe uyum sağladığı cehennem yaşantıları mı ne, ona geri adım attırmış, yolunda gitmeyen bir şeylerde tek yanlı olarak suçlamaları üstlenerek bu yürümesi olanaksız ilişkiye bir şans daha tanımak istemişti.

Sokağın ışığı ile aydınlanan arka camı ve camı dolduran, hemen arkasında park etmiş kırmızı Ford'un görüntüsünü yerleştiriyor aynaya. Farlardan fişkırان ışıktan ürkmüş bir kedinin parıldayan gözleri ve sokağın kaldırım taşları beliriyor. Kendinden büyük gölgesini taşlarda sürükleyen kediye izliyor bir süre. Sonra aracı hareket ettirip sokağın başına dek sürüyor. Cadde boş. Sol sinyali yakıp çıkıyor.

Şimdi İpek, ışıklarını kararttığı salonun penceresinden otomobili izliyordu kuşkusuz. Gözden yitene dek bakacak, sonra da derin bir i çekişle kendini koltuğı bırakacaktı. Elleri kucağında, gözleri tavanda bir yerde, "Of!" diyecekti, "Of! Allah belanı versin!"

Caddeye çıkınca aracın hızını artırdı. Amaçsız bir gezi başlamıştı. Bir şey olana dek gidecekti. Nasıl bir şey? Bilmiyordu. Otobana çıkıp müziğı sonuna dek açar, araç dayandığında hız yapabilirdi. Ya da tek yönlü bir yolda ölüm oyunlarına kalkışabilirdi. Belki de bir köy yolunda ağır ağır sürerdi

otomobili.

Neyi nerede bulacağına bağlıydı bu.

Ya sonra? Çarşılarına yalnız insanların kokusu sinmiş korkunç bir otel odasına mı sığınacaktı? Yastık kılıfında onu sorgulayan kimliği belirsiz bir saç kılının soru imi, hüzün saçan bir ampul, yabancı duvarlar. Anacaddeye çıktı. Akşam ve sabah saatlerinde yoğun olan trafik şimdi rahatlamıştı. Kırmızı ışıktaki durdu. Sigara paketine baktı, yetmeyecekti. Böylece gereksinimden doğan bir amaç belirmişti: açık bir büfe bulup sigara almak! Yeşil ışık yanınca hareket etti. Otomobili sağ şeritte ve ağır sürüyor. Yaya kaldırımında yürüyen bir sokak kadını izledi bir süre. Omuzlarına dökülen düz siyah saçları vardı. Kalçalarını abartılı bir biçimde sallıyordu. Yüksek topuklu ayakkabıları bacaklarını nasıl da çekici yapmıştı. Yanından geçerken gözucuyla baktı kadın. Belli belirsiz bir gülüş dudaklarında; yapay ve baştan çıkarıcı. Ya da aşağılayıcı. Erkek de olabilirdi. Kent bunlarla dolmuştu. Çöküntü. Evet, çöküntü; bireysel çöküntü, ahlaksal çöküntü, ekonomik çöküntü. Zınk diye dur ve kapını bu kadına aç, yanına otursun. "Merhaba tatlım," diyecektir sana; sesi kalın ve pürüzlü. Pofur pofur çekiştirdiğin sigarayla "Merhaba," diye yanıtla onu. Yüzünde katı bir gülüş olsun. ERKEK ve ERKEĞİN ZAAFLARI konusunda, deneyimleriyle edindiği ve tuzaklara açık bütün değerleri altüst et kafasında. Onu, koltuğa yapıştıran bir hızla fırla. Ölümüne, sonsuz bir koşu. Avaz avaz dişilik takındığı orospu maskesinin kucağına düştüğünü gör önce, sonra da çarpılmış yüzündeki korkuyu. Adını bile bilmiyorsun daha. Gerçek kimliğini o da unutmuştur. İkiniz için de önemli değil bu. "Ne yapıyorsun be! Manyak mısın!" diye ağzını bozacaktır, aldırma. Soğukça şunu söyle ona: "Birbirini tanımayan iki insan birlikte ölecek bu gece." Ama dikkat et, yüzünde korkunç bir sırıtma olsun.

Güldü. Sağa yanaşıp durdu. Kadın oldukça gerilerde, salınarak geliyordu. Büfeye doğru ağır ağır yürüdü. Bir paket sigara, dört kutu da bira aldı. Otomobile dönünce hâlâ uzakta olan kadının görüntüsünü aynaya yerleştirdi. Gelip yanından geçmesini bekledi. Yine gözucuyla baktı mı? Emin değil. İnce topuklu ayakkabılarından başlayıp file çoraplarının daha da çekici yaptığı bacaklarına, başkaldırmış kalçalarına baktı. Aşk işçisi! Cüzdanımı kısacık etekliğine boşaltırım. Bütün hünerini, derim. Yastık kılıfındaki saç kılından soru imini elimin tersiyle iterim. Kıpırmızı dudaklarının yayılışına, bütün dişleriyle gülen yüzündeki bomboş gözlerinin derinliğine bırakırım kendimi.

Shirley Bassey kasedinin öbür yüzünü koydu. Aracın lastiklerini asfaltta öttürerek kalktı. Sokak kadını aynada hızla küçüldü.

Kent dışındaydı. Bir süre sonra bir tekstil fabrikası lokalinin ıslık ıslık görüntüsüyle karşılaştı. Yavaşladı. Birçok otomobil sıralanmıştı lokalin önüne. İçeriden müzik sesi duyuluyor. Durdu. Camı açıp boşalan son bira kutusunu da attı. İnip karanlığa işerken müziğe kulak kabarttı. Bir dans parçası. Dilinin ucunda, ama çıkaramıyor. Bununla çok dans etmişlerdi. İpek, uysal bir kedi gibi başını omzuna yaslar, soluğu kulak memesini yakarak fısıl fısıl konuşurlardı. Bir yaz gecesi. Marmaris miydi? Belki de evlenmeden önceki kaçamakları, coşkulu bir sevişme öncesi baş başa bir akşam yemeği. Orkestra aynı parçayı çalıyor. İpek dalgın, tırnağı ile şarap kadehinin ağzında yumuşak yarım daireler çiziyor. Ne zamandı? Çok mu oldu o günler biteli? Sevgi sözü fısıldayan dudaklarında ne "Senden nefret ediyorum," ne de "Defol!" vardı o zamanlar. Çöküntü. Sevgilerde, ilişkilerde, bireysel yaşamlarda çöküntü. Kent orospularla doldu. Ağır ağır yürüyerek otomobile döndü. Elini kapı koluna uzatmıştı ki, donakaldı. O sokak kadını otomobildeydi.

"Çok şaşırtıcı, değil mi?" dedi kadın. Baş döndürücü gözleri vardı, hafifçe çekik ve kapkara; ama en çarpıcı yanı, bütün anlamlara ve gülüşlere açık büyükçe ağzıydı.

Çok hazırlıksız yakalanmıştı. "Şey," diyebilirdi yalnızca. Sonra da "Evet," diye sürdürdü, "çok şaşırtıcı."

"Hadi binsene Omnes."

Otomobile bindi. İşte bunu beklemiyordu.

"Nereye gidelim?" dedi kadının gizemli gözlerine bakarak.

"Nereye olursa... İçecek bir şeylerin var mı?"

"Hayır, ama alırsınız. Ne içersin?"

"Kanyak içerim Omnes. Yıllardır seni aradım, bu gece bizim gecemiz."

"Ne Omnes'i? Neler söylüyorsun?"

Çın çın güldü kadın. Ağız kocamandı, dişleri bembeyaz.

"Belleğin çok zayıf, ama her şeyi anımsamana yardım edeceğim. Önce şu kanyağı al da..."

Otomobili geldiği yöne döndürmüştü. Kadın ince uzun parmakları ile gömleğinin düğmelerini çözmeye başladı. Hız denetlenemez bir biçimde artıyordu.

"Bak," dedi avuçladığı memelerini adamın burnuna doğru sokarak, "şunlara bak!"

Karşı yönden gelen kamyonun ışıkları ile bir an için aydınlanıp yine yarı karanlığa gömüldüler.

"Gördün mü?"

"Güzel memelerin varmış, ama onları şimdilik yerlerine soksan iyi olur."

"Hayır, memelerimi değil, işaretimi gördün mü?"

"Ne işaretini?"

"Dövmeyi."

"Işık yetersiz, hem araba kullanıyorum, tam göremedim."

"Dur o zaman!"

"Durayım mı?"

"Evet, lütfen. Sana dövmemi göstereceğim."

"Gösterirsin, gece uzun."

"Hayır, hemen görmeni istiyorum."

Yavaşlayıp otomobili sağa çekti. İç ışığı yakıp kadının sol memesindeki dövmeye baktı.

"Bir güvercin," diye mırıldandı.

"Beni hâlâ tanıyamadın mı?"

"Nasıl tanıyayım, ilk kez görüyorum."

"Hayır Omnes, ilk kez görmüyorsun. Ben senin karındım. Bana iyice bak. Semiramis'im ben!"

"Hemen aşağı in," dedi sertçe. "Seninle uğraşamam."

"Ben Semiramis'im," diye fısıldadı kadın. Sokulup kulak memesinden öptü adamı. Dudakları iki ateş parçasıydı.

"Korkma," diye inledi. "İçkimizi al ve korkma. Sana her şeyi anlatacağım. Bu gece geri döneceğiz."

"Hapçı mısın, esrar mı içtin?"

"Yoo," diye güldü. "Ne sarhoşum ne de deli. Bak ileride bir büfe var. İçkimizi al Omnes."

"Bana Omnes deme!"

"O zaman kocacığım derim."

"Onu da deme."

Büfenin önünde durdu. İnip kapıyı sertçe kapadı. Bir büyük şişe kanyak, birkaç paket çerez, iki kutu da çikolata alıp otomobile döndü. Gizemli kadın sigara içiyordu. "Serüven istiyordun," diye mırıldandı, "aldın başına belayı. İşin yoksa uğraş."

"Korkuyor musun?"

"Senden mi?"

"Benden."

Yanıtlamadı. Shirley Bassey kasedini yeniden sürdürdü.

"Şimdi anlatacaklarımı iyi dinle," dedi kadın. Otoyola çıkmışlardı. Kanyaktan bir yudum içip şişeyi adama uzattı. "Ben bir günah çocuğuyum."

"Geç bunları," dedi adam. "Ne çocuğu olursan ol; bu yola nasıl düştüğün, nasıl aldatıldığın, kullanıldığın, yani her erkeğe anlattığın bir yığın düzmece zırva beni hiç ilgilendirmiyor. İçkimiz ve uzun bir gecemiz var, başka şeylerden konuşalım."

"Yanlış anladın, ben gerçekten bir günah çocuğuyum. Annem Derketon'dur."

"Hiç duymadım, sosyete terzisi falan mıydı?"

"Hayır, tanrıçaydı. Yani ölümsüz. Babamsa ölümlü. Basit bir köylü. Adını bile bilmiyorum. Annem bana gebe kalınca çok korkmuş. Herkesten saklamış. Doğurunca da çöle bırakmış beni."

"Neler saçmalıyorsun!"

"Saçmalamıyorum," dedi kadın, kararlı bir sesle.

"Ne çölü? Nerden söz ediyorsun?"

"Filistin'den."

Otomobilin hızı daha da artmıştı. Kanyak şişesini başına dikti adam. Yarı aralık kelebekcamından giren hava kulaklarında uğulduyordu.

"Ama bütün bunlar çok eskiden olmuştu," diye sürdürdü kadın. "Beni Kral Ninos'un çobanı Simmios bulmuş. Yetiştirip büyüten o. Güzelliğim dillere destandı. Sen o zamanlar Suriye valisiydin Omnes. Güzelliğim ve zekâm sana da ulaşmıştı."

"Kafamı bulandırırıyorsun," dedi adam. Kanyak şişesini yeniden başına dikti. Savrularak bir dönemece girdiler. Hız gittikçe artıyordu.

"Kafan bulanmasın, bunlar çok eskiden oldu."

"Peki sonra?"

"Sonra evlendik Omnes. Görkemli bir düğündü. Kral Ninos da şereflendirmişti düğünümüzü. Daha o gece sezinlemiştim, gözü bende kalmıştı ihtiyar kurdun. Kötü şeyler olacaktı. Sezgilerim çok güçlüdür, ne de olsa Derketon'un kızıyım. Bu sezgimi Baktrianne Seferi'ne hazırlandığın zaman da gösterdim. Beni o sefere götürmeseydin Baktra'yı ele geçiremezdin. Onu sağlayan bendim. İyi bir insandın Omnes, ama sanıldığı kadar güçlü değildin. Benim bir başarım senin sonun oldu. Manevi babam Ninos seni öldürdü. Çünkü gözü bendeydi. Olacakları önleyemezdim. Yalnızca, annemden bir gün seni bulacağıma dair söz aldım. Kral Ninos'la evlendikten sonra hiç mutlu olamadım Omnes. Ninos yaşlıydı, bir süre sonra öldü. Ben bütün Asur'a hâkim oldum. Babil'i kurdurdum, ülkeyi göz kamaştırıcı saraylarla, asma bahçeleriyle süsledim. Ama içimdeki o büyük boşluğu dolduramadım. Yanlışlarla dolu tarih kitaplarına gülüp geçiyorum. Hindistan Seferi'ne bile bile gittim; orada yenilgiye uğrayacağımı göre göre. Annemin yalvarmalarına aldırmadım. Çünkü, ne görkemli saraylar ne asma bahçeleri ne de dillere destan Ninova kenti mutsuzluğumu giderebilmişti. Hindistan yenilgisinden sonra (aslında buna Hindistan intiharı demek daha doğru), beni başka zamanlara kanat açan bir güvercine dönüştürmesini istedim annemden. Dünyanın en eski güverciniyim. Yıllar önce Ninova'nın yakılışını garip bir hazla (ben yoksam o kent de olmamalıydı) yükseklerden izledim. Yakılan benim iç dünyamdı Omnes, bunu hiçbir tarih kitabı yazmıyor. İnsanoğlu kendi rahatı için teknolojiyi akıl almaz boyutlarda geliştirirken canavar yanını hep korudu. Bense bütün zamanlarda seni aradım."

Otomobil yol kenarında, ağaçlı bir düzlükteydi. Arada, yoldan geçen araçların farları ile aydınlanıp yeniden karanlığa gömülüyorlardı. Kanyak bitmişti. Sigaraları, çerez ve çikolataları da bitmişti. Az sonra gece de bitecekti.

"Ben Omnes miyim?"

"Omnes'sin," dedi kadın. "Soyun da sol göğsünün üstündeki işareti göstereyim."

Adam soyundu. Kadının yaktığı çakmağın alevinde sol göğsüne baktı ve güvercin dövmesini gördü.

"Bugüne kadar hiç görmemiştim," dedi.

"Ben olmadan göremezdin."

"Demek ben Omnes'im," diye mırıldandı. "İpek bunu bilmiyor, kimse bilmiyor ve ben Omnes'im."

"İpek seni sevmiyor," dedi kadın.

"Ama sevmiştin," dedi adam.

"Boş ver, hiçbir şey için üzölmeye değmez. Dönelim artık."

Otomobili çalıştırdı. Yola çıktılar.

"Nereye gidiyoruz?"

"Ninova'ya," dedi kadın.

"Ama Ninova yıllar önce yakılıp yıkılmadı mı?" dedi adam, otomobilin hızını artırarak.

"Biz olunca o da olacak."

"Nasıl gideceğiz?"

"Yine güvercin olarak."

"Ya işim, evim, İpek, arkadaşlarım... Onlar ne olacaklar? Benim aslında ben olmayıp Omnes olduğumu ve eski karım Semiramis ile buluşarak olmayan kent Ninova'ya uçtuğumu nasıl bilecekler?"

"Bilmeyecekler ki! Onlar bir gün sonraki gazetelerde şu haberi okuyacaklar: Dün gece kente elli kilometre uzaklıktaki mevkiinde aşırı hız ve alkolün yol açtığı trafik kazasında otomobil sürücüsü C.K. ile yanındaki A.İ. adlı hayat kadını yaşamlarını yitirmişlerdir..."

"İnanırlar mı?"

"İnanırlar Omnes," diye inledi kadın ve gizemli gözlerini kısarak kan kırmızısı dudaklarını adamın dudaklarına yapıştırdı.

PIKNİK

Beşinci kattaki dairesinin penceresinden bakıyor. Az önce gözlerini kamaştırmadan bakabildiği portakal görünümlü güneş ve çevresinde kümelenmiş kızıl bulutlar, karton kutulara benzeyen yapıların ardında kaldılar. Kasım ayının sonu. Çelik gibi bir hava var dışarıda. Kentin üzerine, batıya doğru gittikçe kirli bir turuncuya dönüşen, kıpırtısız, kalın bir bulut tabakası yerleşmiş. Bacalardan ağır ağır, salınarak tütüyor dumanlar. Aşağıya, caddeye baktı; kalabalık durağa, uzun, körüklü bir otobüsün yanaştığını, bekleşenlerde bir dalgalanma, ön kapıya doğru bir yığılma olduğunu gördü. Çantalı bir adamla iki genç kız indi otobüsten. Genç kızların caddeyi koşarak geçişlerini izledi. Adamın paltosu uzun ve bol. Emanet gibi. Ya da çalıntı. Çantasını sallayarak yürüyor.

"Şimdi Frank Sinatra söylüyor," dedi radyodaki spiker, "*Yes sir, that's my baby...*"

Radyonun açık olduğunu ve *Sizin İçin Seçtiklerimiz* programının sürdüğünü unutmuştu. Saatine baktı: On yedi otuz.

Onun, durağa yanaşan böyle bir otobüsten inmeyeceğini biliyordu. Başka bir durakta, sürekli saatine bakarak ve yanaklarını şişirip sıkıntısını herkese belli etmek için oflayıp puflayarak otobüs bekleyemezdi. Binebilmek için itişip kakışan insanlara uyamaz, çantasında abonman bileti taşıyamaz, ucuz parfüm kokusuyla karışmış insan teninin ve nefesinin dayanılmaz kokusunu soluyamaz; ilerlemediği için (önündekinin sırtına mı tırmanacaktı) kaba bir şoför tarafından sürekli uyarılamazdı. Elleri mantosunun cebinde, bulvarda dikilir, sol kaşını hafifçe kaldırarak küçük bir baş devinimiyle taksi çevirirdi.

Dumanlar da müziğe uymuş gibi kıvrılıp bükülüyorlar.

Aşağıdaki caddede sarı bir taksiyi izliyor şimdi. Sol sinyali yanıp sönmeye başladı. Yavaşlayıp durdu caddenin ortasında. Sinyal sabırsızca yanıp sönüyor.

"*Yes sir, that's my baby...*"

Karşı yönden akıp gelen araçlardan kısa bir soluk alınca sokağa sapıverdi. İkinci apartmanın önünde durdu. Arka kapısı açıldı. Siyah çizmeli bir ayak uzandı sokağa. Sonra siyah bir mantonun etekleri. Uzun, bukleli saçlar.

Gözlerini kapadı. Bir süre öylece durdu. Yeniden aşağı baktığında sarı taksinin geri geri caddeye doğru çıktığını gördü. Sokakta kimse yoktu. Siyah mantolu kadın apartmanın dış kapısını iterek içeri girmiş olmalıydı. Şimdi merdivenleri çıkıyordu. İnce askılı siyah çantası omzundaydı. Sağ elini mantosunun cebine sokmuştu ve parmak uçları buz gibiydi. Şu anda ikinci kata çıkmış olmalı, diye düşündü; duvara sırtını dayamış, gözlerini kapayarak soluğunu tutmuştu. Kapı zili ötene dek geçecek uzun bir süreydi bu.

Süet çizmelerin ayak uçlarının her basamakta merdivenin betonuna sürttüğünü duyuyordu. Uzun, çok uzun bir tırmanıştı.

Zil bir türlü çalmıyordu.

Ciğerlerindeki tutsak havayı boşalttı. Derin bir soluk aldı. Kapıyı açtı. Otomat yanmıyordu. Merdivenlerde ürkütücü bir sessizlik vardı.

Zil sesini beklemişti. İlk çalınışında açacaktı kapıyı. Onu görecekti karşısında. Yüzü biraz solmuş, solukları sıklaşmış. Bunca merdiveni tırmanmak da ona göre değildi, biliyordu. Durup bir an bakışirlar mıydı? Parmak uçları soğuk ellerinden tutup kendine çekecekti. "Üşüdün mü?" diyecekti. "Yoo," diyecekti o da. Bunu söylerken uçarı bir gülücükle bükülecekti belli belirsiz ruj sürülmüş dudakları ve gözünün üstüne düşen bir tutam saçı eliyle geriye atacaktı.

Ama yoktu.

Yine pencerenin başındaydı ve gittikçe kararan kente bakıyordu. Oysa şu anda iki yanı ağaçlı, zaman zaman denizle kucaklaşan, ama çoğu kez denizden uzak, dolambaçlı bir yolda hızla giden bir otomobildeydi. Üç kişiydiler. Otomobili Vedat kullanıyordu. Duygu, önde, sırtını kapıya hafifçe dönerek oturmuş, kısık gözlerle yola bakıyordu. Sol kolunu boydan boya koltuğun arkalığına uzatmıştı. Oto teybinden yayılan müziğe parmaklarıyla tempo tutuyordu. O, arkada tek başınaydı. Koltuğu ortalamış, öne doğru abanmıştı. Konuşmuyorlardı. Gittikçe kendine olan güvenini yitiriyordu. Vedat, aracı özensiz sürüyordu. Keskin dönemeçlerde savruluyorlardı. Bir süre sonra kıydan iyice ayrılıp orman yoluna girdiler. Artık deniz arkalarında kalmıştı ve ondan hızla uzaklaşıyorlardı. Duygu'nun, bir örümceğin hoşnut kımıldanışlarını andıran ince ve uzun parmaklarına, kolundaki uzun sarı tüylere, hafifçe aralanmış uçuk dudaklarına, Vedat'ın direksiyon simidini kavramış eline, dimdik duran başına bakıyordu. Kurallar, protokoller ve bürokratik saçmalıklarla duyarlılığını hızla yitirerek –belki de içine kapanarak; çünkü sistemle iç içe olduğunun farkındaydı– mekanik bir yaşamın sarmalına girmişti. Yol boyu çimenlere, kalın gövdeli ağaçların koyu gölgelerine serilmiş piknik yapan insanlar vardı. İp atlayan, top oynayan gençler, duman dumana mangallar, ızgara kokuları.

Otomobil bir ara yavaşladı. Duygu'nun donuk yüzünde bu yavaşlamadan hiç de hoşnut olmadığını belirten bir kasılma oldu.

"Buraları çok kalabalık," dedi. "Daha sessiz bir yere gitsek."

"İleride küçük bir göl var," dedi Vedat. "Orada pek kimsenin olacağını sanmıyorum."

"Evet, olabilir."

Vedat, aynadan arkaya, sence de olabilir mi, gibisinden baktı. Oysa o, "Benim burada ne işim var?" diye düşünüyordu. Gereksiz bir üçüncü kişi. Vedat üstelemeseydi katılmayacaktı. "Birlikte olun," demişti. "Ben gelmeyeyim." Vedat omzuna vurup gülmüştü: "Çok ilkelsin!"

Çok ilkeldi.

"Arabayı bıraktıktan sonra biraz yürümemiz gerekecek," dedi Vedat, yine aynadan bakarak.

"Olsun," dedi o da.

Bir süre sonra yavaşlayarak sağa yanaştı. İndiler. Vedat kapıları kilitledi. Bagajdan piknik sepetini, naylon torbaları, yere serilecek pelüşü, mangalı ve kömür dolu torbayı çıkardı. Kendini gereksiz, hatta bir yük olarak gördüğünden taşınacakların çoğunu o aldı. Oysa az sonra güçsüz kolları yorulacak, ter içinde kalacaktı, biliyordu.

"Şu sessizliğe bak," dedi Vedat.

"Nefis," dedi Duygu. Gözlerini kapayarak derin bir soluk aldı. Şilteleri sıkı sıkı kucağına

bastırmıştı. Ortamın zorladığı yapay bir mutluluk muydu? O ise bir adım geride biraz soluklanmak için durmuştu. Vedat'la Duygu'nun hayran olduğu sessizlik onu ürkütüyordu.

Bir polis otosu, üstündeki döner mavi ışığı ve uyaran sireniyle hızla geçti aşağıdaki caddeden. Akşamla birlikte çöken kirlili ve yoğun havadan sokak lambaları donuk donuk ışıyordu. Durakta kimse kalmamıştı. Çünkü saatler, büyük koşuşmanın –bir panikti bu– sona erdiğini gösteriyordu. Akıp giden araç farlarına bakıyordu. Artık dinlemediği radyoda hırçın bir keman alıp başını gitmişti. Bardağına kanyak koydu.

Bir yaz gününü düşünüyor şimdi. Her şey yaşanmış gibi açık ve belirgin. Vedat'ın yurtdışında olduğu sıralar. Duygu evde yalnız. Kaç kez telefon numarasını çevirmiş, Duygu'nun "alo"sunu duyunca da kapatmıştı. Kimi de olmadık saatlerde, geceyarıları, gün ışıırken. Kaygılı, ürkmüş bir "Alo!" Vedat döndüğünde söylemiştir; "Bir manyak," demiştir. Almaca uzanırken elleri titriyor. Duygu'nun sesiyle de bedeni sarsılıyor. Bazen de evine gidiyor. Çoğunlukla ona acı veren gece yalnızlıklarında. Her şey aynı biçimde yineleniyor; düş ya da oyun, ama yaşanmış gibi açık ve belirgin.

Loş bir apartman boşluğunda buluyor kendini; ya da sıcağın kavurduğu geniş bir caddede. Nedense hep çileden çıkmış bir ağustos ikindisine koşullanmış; yağmurlu bir günü düşünemiyor. Şakaklarında patlayan yürek vuruşlarıyla kapının ziline uzanıyor. Duygu karşısında, üzerinde askılı, şilebezinden bir giysi. Yüzü, uyuşukluk, boş vermişlik ve tembellik haritası. Saçları dağınık. Hiç şaşmadan (onun bir şeye şaşması da olası değil) her gün yinelenen sıradan bir olaymış gibi yüzüne bakıyor. Omzuyla kapıya yaslanıp dudağını hafifçe büzerek, "Girsene," diyor. Oysa evine ilk gidişi. Duygu'nun çıplak ayakları karoların üzerinde yumuşak bir dokunuşla, tüy gibi, uçarcasına ilerliyor. Salonda bir çizim masasının üzerine aydınlatıcı kâğıdı gerilmiş, ama hiçbir şey çizilmemiş. Ortalık dağınık; günlük gazeteler, dergiler, sigara paketi, boş bira kutuları, içinde sigara izmariti bulunan çay fincanı, rapido kalemli, kafeste dumanaltı bir muhabbetkuşu. Sehpanın üzerinden bir sigara alıp dudağının kenarına yerleştiriyor Duygu. Bu bir sığınma, güven gösterisi. "Şablonlarım eksik," diyor, sigarasını yakıp çakmağını giysisinin torba gibi büyük cebine bırakırken, "aslında eksik değil de, benim eşek kafam, cuma akşamı büroda unuttum... Soğuk bir şey mi içersin, çay mı?"

"Vedat yok mu?" diyor, olmadığını bile bile.

"Bir haftadır İtalya'da. Çayı yeni demlemiştim, istersen ısıtayım."

"Evet, çay içerim."

Çizim masasının tam karşısında büyük bir vantilatör dönüyor. Serinlikten çok sıcak bir esinti yayıyor ortalığa. Kül tablası tepeleme izmarit dolu. Duygu, porselen çay fincanlarıyla geliyor. Kendine de doldurmuş. Karşısındaki koltuğa bacakları iki yana iyice açık, rahat bir biçimde oturuyor.

"Geberiyorum," diyor, "bu ne biçim sıcak be!"

"Çalıştığını bilseydim..."

"Boş ver. Zaten şablonlarım eksik. Hava da sıcak, geldiğin iyi oldu. Sıkılmışım."

Tasarladıklarını anlatmak için daha çok bekleyemeyeceğini anlıyor.

"Biliyor musun?" deyip susuyor. Duygu'nun, başını kaldırıp gözlerine bakmasını bekliyor.

"Neyi?" diyor Duygu, ay fincanına bakmayı sürdürerek.

"Dndğm."

Duygu'nun dudağında hafif bir büklüm oluşuyor. Gülmek gibi, ama değil. Kayıtsızlıkta alayın i içe geçtiğİ bir anlam; ya da anlamsızlık. İçindeki ŗiddet çağrısı, dudakları bu biçimdeyken bu kıvrımları diēlemesi için kışkırtıyor onu. Gözlerini kaldırıp bakıyor Duygu. İri iri ve çok güzeller bugün. Kimi kez küçücük, snk ve acımasız oluyorlar.

"Nereden bilebilirim ki..."

"Vedat, sen, ben piknik yaptığımız o günü anımsadım. Gl kıyısı çok çarpıcıydı. Ben mangalı yakmaya çalışmış, ama becerememiştim. Etler de iyi pişmemişti. Sen şarap kadehini çok zarif bir biçimde tutuyordun. Vedat, kıra kadeh getirdiğİ için alay ederken kayıtsız bir biçimde glmştn. Sonra kalkıp gl kıyısına gittin. Ayakların sudaydı. Nilüfer yaprakları kıyı boyunca gln yüzeyini kaplamıştı. Kurbağalar senfonilerine başlamamıştı daha. Kulaklıkla müzik dinlerken küçük taşlar atıyordun suya. Mutsuz bulmuştum seni. Yanı başına koyduğn kadehin yarımdaydı ve eğreti duruyordu."

"Yoo, mutsuz değildim, her ŗey çok güzeldi. Biraz durgundum. Kalıcı bir görüntünün başkişisi gibi duyumsamıştım kendimi. Arada olur. O zaman da aynı ŗeyler çok önceleri bir kez daha yaşanmış gibi bir duyguya kapılırım. Yıllardır ilk kez o gün dinlendim, biliyor musun? Piknik sonrası, akşamüzeri otomobili bıraktığımız yere doğru yürüdüğümüz yolu hiç unutmayacağım. Sanki birkaç saat önce yürüdüğümüz yol değildi. Değirmiş, gizemli bir görünüm almıştı. Hem haz veriyordu, hem ürperti."

"Evet, rperticiydi. Ben aynı duyguları gl kıyısına giderken, o yoldan ilk geçtiğİmizde de duymuştum. Ama dönüş daha ürkütücüydü. Piknikiler gitmişlerdi. Her ŗey susmuştu. Sen, Vedat'la birlikte nde yryordun. Savruk bir grnşnz vardı. O anda geri dönüp bana baksaydınız içimdeki büyük çatışmanın yüzüme de yansdığınİ görürdünüz. İçimdeki biri, bana çok benzeyen, ama hiç de benzemeyen, aslında benim çok korktuğm biri başkaldırmıştı. Serinleyen hava nedeniyle omuzlarına aldığın hırkanın kolları cansız bir bedenden uzanmış gibi boşlukta sallanıyordu. Vedat otomobilin bagaj kapağınİ kaldırmış eşyaları yerleştiriyordu. O anda içimdeki başkaldıran ben, bedenimden ayrıldı, gördüm onu; yere eğilip büyükçe bir taş aldı. Bağırarak için ağızımı atığımdaydım. Hayır, bağıramadım. Vedat bagaja eğılmişti... Taşı bütün gücümle başına... Oysa az önce birlikte bir ŗarkı mırıldanmıştık ve elini dostça omzuma koymuştu... Taş başına vurduğnda bir çığlıkla sarsılmıştı orman... Çok kan aktı mı, bilmiyorum, çünkü o an senin gözlerine bakmıştım. Yüzünde tek çizgi oynamıyordu. Acımasız ve kışkırtıcıydın. Orman yine eski sessizliğİne brnmşti. Ölüm sessizliğİ. Sonra, kanın yerde yayılışı gibi ağır ve korkunç bir gülüşün dudaklarına yayıldığını gördüm. Ben yine arka koltuktaydım. Otomobil, kimselerin kalmadığİ orman yolunda, bırakılmış çöpler, gazete kâğıtları, şişeler, meşrubat kutuları, bira kutuları, pet şişeler arasından hızla yol alıyordu. Oto teybinde yine o müzik çalıyordu. Üçümüz de susuyorduk. Gözlerimi bir an kapasam; benim olmaktan çıkmış yüzümü, bedenimle birlikte titreşen kocaman bir taşı..."

Gözlerine dimdik bakıyor şimdi Duygu. Kaskatı yüzüne uymayan canalcı bir gülüş var dudaklarında.

"O gün sendeki 'sen'i ben de gördüm," diyor, "nk onun varlığını duyumsayan bende de bir 'ben' var."

Çay fincanını sehpayaya bırakıp kalkıyor, gözlerini kırpmadan kendini izleyen Duygu'nun önünde duruyor. Dizleri üstüne çöküp onun gittikçe anlamsızlaşan yüzünü avuçları arasına alıyor. Sonra ağır ağır o gözlerin karanlık uçurumuna doğru çekildiğini duyumsuyor.

Cadde bomboştu. Arada hızla geçen bir araç sessizliği bozuyordu. Dakikalar önce durağa bir otobüs yanaşmıştı. Belki de son otobüstü. Bir kişi inmişti; uzun siyah mantolu, siyah süet çizmeli, büklüm büklüm saçlı bir kadın. Emin adımlarla geçmişti caddeyi. Cama alnını dayayıp apartmanın giriş kapısına kadar izlemişti onu. Ama gelmiyordu.

Bardağına kanyak doldurdu. Koltuğa gömölüp gözlerini yumdu.

ÇAMURDA

Kurşun renkli bir gökyüzü. Issız tarlalar. Kimi ağaçlarda hâlâ kıızıla çalan tek tük yaprak ölüleri. Her yer çamur. Sessizliği, durup durup bet sesli çığlıklar atan bir saksağan bozuyor. Ortalıkta kimse yok. Yağmur üstüme yağıyor. Hiçbir yerimi kıpırdatamıyorum. Çamura mı saplandım? İnce sesli bir kız çocuğu şarkı söylüyor. Sesi çok zayıf, bir duyuluyor, bir yitiyor. Hava neden bu kadar karanlık? Üşüyorum. Ama bacağım, bacağım çok ağrıyor. Üzerimde kilolarca ağırlık var. Gözlerimi arıyorum, hiçbir şey net değil. Neredeyim ben? Konumumu değerlendiremediğim gibi nesnelerin alışılmışın dışındaki düzenleri de aklımı karıştırıyor. Kurşun renkli bir gökyüzü görüyorum. Üstüme yağmur yağıyor. Hava soğuk. Üşüyorum.

"...korunun arkasından dolaşan, bir süre de ormanın içinden giden bir yol var. Issız ve ürpertici. Hele bu yağmurun altında."

"..."

"...Andres Segovia'yı ürpertici ortamda dinledin mi?"

Birden netleşiyor her şey. Savrularak girdiğimiz bir dönemeçte Neslihan'ın "Ne yapıyorsun!" diye haykıran sesi çınlıyor kulaklarımda. Çorabındaki kaçığı çekiştiriyordu, ne gereksiz bir ayrıntıydı; aramıza giren, her şeyi berbat eden bir ayrıntı.

Neslihan? O nerede? Ayağım bir yerlere sıkışmış, çıkaramıyorum. Kıpırdanamadığım yerden hiçbir şeye benzemeyen ezik, eğri büğrü metal kıvrımları, cam kırıkları ve bal renkli koltuk döşemesinin arasından siyah saçları görünüyor Neslihan'ın. Koltukta kan lekeleri var. Ellerim nerede, bilmiyorum. Ellerimi bulsam saçlarına uzanacağım. Ama ellerim yok. Neslihan, demek istiyorum. Sesim çıkmıyor. Çünkü o da yok. Alnıma yağmur taneleri düşüyor.

"...Allah kahretsin! Çorabım..."

"...boş ver, kente girer girmez ilk işimiz çorap almak olsun..."

"...kaçmış çoraplar bana hep sokak kadınlarını çağırıştırıyor..."

Üşüyorum. Şarkı söyleyen kız çocuğunun sesi bir duyuluyor, bir yitiyor.

"Ben senin görünen yüzünü sevdim," diyor Neslihan. Gözleri kapkara, iri iri. "Umarsızlığını, herkesten başka olma isteğini, yenikliğini, mutsuzluğunu ve budalalığını; bunun ötesinde bir geçmişin olabileceğini hiç düşünmedim. Bir konuk gibisin; hiçbir şeye katılmıyorsun. Tek yaptığın gözlemek. Bu da beni ürkütüyor..."

Yatakta yoga yapar gibi oturuyor. İşaretparmağını dizinde gezdiriyorum.

"Budala olduğum doğru," diyorum, "ama yenik ve mutsuz olduğumu nereden çıkardın?"

"Öylesin de ondan," diyor. "Kaygı, mutsuzluk ve korku senin yapı taşların. Birlikte olduğumuz zaman bile tek başınasın."

Gülüyorum. Tatlı bir gevşeklik var bedenimde, kanyaktan olmalı. Ensesinden tutup kendime çekiyorum. Düz siyah saçları yüzüme doluyor.

"Yanlış mı?"

"Evet, yanlış," diyorum. "Beni anladığını sanıyor ve üç-beş sözcükle tanımlayıveriyorsun. Oysa her şey görüldüğünden çok başka."

Karnıma oturuyor.

"Yani herkesin bir kendi gerçeği, bir de kimsenin göremediği yaşamın gerçeği var; öyle mi?"

"Tam tersi, yaşamın bir gerçeği ve kimsenin göremediği herkesin bir kendi gerçeği..."

"Peki, diyelim ki öyle; bu ikisi arasındaki dengeyi nasıl kuruyorsun?"

"Seninle."

Dizleri üzerinde doğrulup kalçalarını hafifçe karnımdan kaldırıyor ve birden bırakıyor kendini. Of, diye inliyorum, bu beklenmedik şaka karşısında. Bunun küçük bir ceza olduğunu söylüyor, onunla dalga geçmemeliymişim.

"Ne kadar ağırsın."

"Sayenizde beyim. Yarından tezi yok rejime başlıyorum."

"Saçmalama, manken gibisin."

"Memelerime dokunma!" deyip elime vuruyor. Dudaklarını büzüyor sonra, çocuksu bir şımarıklıkla saçlarını savuruyor: "Neskafe yapacağım." Üzerinde benim kazağım var, kalçalarını ancak örtüyor. Abartılı bir biçimde kıvıra kıvıra yürüyor. Kapıdan çıkmadan da dönüp dilini çıkarıyor.

Gri yağmurluğunun eteklerini toplayıp otomobile biniyor. Arkasına yaslanıp her zaman yaptığı gibi iki eliyle şakaklarından başlayıp saçlarını geriye doğru sıvazlamaya hazırlanırken duruyor. Dizine doğru eğilip, "Allah kahretsin," diyor, "çorabım kaçmış." Otomobili çalıştırıyorum. O, kaşlarını çatmış, ojeli uzun tırnağı ile kaçığı çekiştiriyor. Olağan, küçük bir aksilik nasıl da her şeyin büyüsunü bozmaya yetiyor.

"Yağmuru çok seviyorsun değil mi?" diyorum ilgisini dağıtmak için.

"Hıı!"

Söylediğimi anlamıyor bile. Şimdi bütün dikkatini çok önemli bir iş üzerinde yoğunlaştırmış. Çantasından çıkardığı ojeyi kaçan ipliğin başlangıç noktasına özenle sürüyor. Bunun, bütün gizemi bozduğunu düşünüyorum; önemsememeliydi, gülüp geçmeliydi.

"Yağmuru..." diyorum.

"Haa, evet."

"Burada kaldığımız iki gün boyunca hiç durmadı."

"Evet," diyor, "çok mutluydum."

"Bak yine yağıyor."

"Yağsın."

Kırlara çıkmışım. Tek başına. Koşuyordum. Hava kapalıymış. Annem, sakın kırlara çıkma, demiş, bugün yağmur yağacak. Çocukmuşum demek. Ne insan varmış kırlarda ne kuş ne kelebek ne de otlayan koyunlar. Hava kapalıymış, çok kapalı. Ağaçlarda yaprak bile yokmuş. Güz sonu ya da kışmış demek. Bir saksağan ötüymüş. Hayır, saksağan değil, kakaraska; onun adının saksağan olduğunu çok sonra öğrenecektim, yani büyüyünce. Şimdi çocukmuşum ve kırlardaymışım. Göremediğim biri keman çalıyormuş. Birden bir yağmur... Annemin bugün yağacak dediği yağmur... Sakın kırlara çıkma dediği gün... Ardından çamura saplanıyordum. Kakaraska hızla üzerime doğru geliyormuş ve kanatlarını toplayıp bir mermi gibi sağ bacağıma saplanıyormuş. Oysa bugün kırlara çıkmamalıymışım. Bir kız çocuğunun söylediği şarkı duyuluyormuş:

Mini mini bir kuş donmuştu

Pencereme konmuştu

Yani kırlarda söylüyormuş, o yasak yağmurun altında. Ama sesi bir duyuluyor, bir duyulmuyormuş. Bacağımdan çok kan akıyormuş, çok. Baba, diye sesleniyormuş şarkı söyleyen küçük kız. Ben çocuk değilmişim de bugünkü yaşımdaymışım, o çocuk da kızımış. Neden çamura battın baba, diyormuş. Gezmeye çıkmıştım kızım, diyordum, yani iş gezisine, diye düzeltiyormuş kızım, haa evet diye anımsıyordum birden, öyle ya, onlara iş gezisine çıktığımı söylememiş miydim? Ama annem çok merak etti, diyormuş kızım. Beni de annem merak etmiştir. Bense ona kakaraskadan söz ediyordum durup dururken, birden geldi, diyordum ve bacağıma saplandı. Kakaraska ne demek baba? Karalı beyazlı bir kuş, kızım, yani saksağan. Peki yerde yatan teyze kim, diyormuş.

Yerde yatan teyze?

Neslihan küçük pencereden bakıyor.

"Çok şirin bir yermiş," diyor, "sevdim burasını."

Uzulca sokulup sarılıyorum, çenemi omuzuna yaslayıp onun gözleriyle görmek istiyorum dışarısını. İkimiz de, beyaz köpüklü dalgaların oynaştığı denize bakıyoruz. Hava kapalı. İnce bir yağmur, hiç dinmeyecekmiş gibi inatla yağıyor. Açıklarda bir koster dalıp dalıp çıkıyor.

"Öbür evlerde kimseler var mıdır?"

"Bilmem, yaz bitince çoktan gitmiş olmalılar. Bu havada buralara kim gelir ki..."

"Kaçak sevgililer."

Gülüyorum. Her şey olağanüstü; yağmur, beyaz köpüklü dalgalar, açıktaki koster... Pencerenin başından ayrılıp elektrikli ısıtıcının başına geçiyor Neslihan.

"Üşüdün mü?"

"Hayır, yağmur içimi ürpertti."

"Çay demlenmiştir. Kanyaklı birer çaya ne dersin?"

"Bak bu harika işte."

"Dağ ve deniz iç içe burada," diyorum, "mutfak balkonundan bakınca, arkada, tepelere doğru sık bir dişbudak korusu uzanıyor. Hele bu sonbahar günü, yağmur altında çok daha çekici..."

"Boş ver," diyorum, "kente girer girmez ilk işimiz, açık bir dükkân bulup çorap almak olsun."

"Kaçmış çoraplar, bana hep sokak kadınlarını çağrıştırıyor nedense."

Otomobilin sileceklerini çalıştırıyorum. Yağmur akşama göre artmış gibi.

"Bir şey unutmadın ya?"

Yanıtlamıyor, başını iki yana sallıyor yalnızca. Kapıya doğru yaslanmış, durgun görünüyor.

"Neyin var? Çoraba mı sıkıldın?"

"Yok canım, daha neler," diyor buruk bir gülüşle. "Yarını düşünüyorum. Her şey birden çok sıkıcı geldi. Sen karına ve kızına döneceksin. Bense kocaman yalnızlığım..."

Yine o konu. Önceleri her şey ne kadar değişikti. Çünkü ben bir düştüm, onun boşluğuna uygun bir dolgu. Günden güne ete ve kemiğe bürünüyordum. Büyü de, oyun da bitiyordu.

"Bugün daha bitmedi," diyorum, "yarına çok var." Oysa buna ben de inanmıyorum. Teybe, Andres Segovia' nın kasedini koyuyorum.

"İstersen aynı yoldan dönmeyelim, korunun arkasından dolaşan, bir süre de ormanın içinden giden bir yol var. Issız ve ürpertici. Hele bu yağmurun altında."

Dudağını büküyor. Hangi yoldan döneceğimiz hiç ilgilendirmiyor onu.

Koru yönündeki yola sapıyorum.

"Kutu bira olacak, açsana."

"Ben içmek istemiyorum."

"O zaman bana aç."

Uzattığı birayı alıyorum. Yüzüme sarhoş ve buruk bir gülüşün yerleştiğini düşünüyorum. Yine oyun, hep oyun.

"Çevre nasıl, ürkütücü değil mi?"

"Hayır. Ama ne olur biraz yavaş sür. Acelemiz yok ki..."

Çocuksu korkusu hoşuma gidiyor, biraz daha basıyorum gaz pedalına.

Gözlerimi aralıyorum. Neslihan'ın bir tutam saçı öylece duruyor. Seslenmek istiyorum, seslenemiyorum. Göğsüm gittikçe sıkışıyor. Sol kaşımdan yanağıma doğru süzülenin yağmur damlacıkları olmadığını anlıyorum. Nerede olduğumuzu ve zamanı bilmiyorum. Görebildiğim, kurşun renkli gökyüzünün bir parçası ve bir tutam siyah saç. Biri sesleniyormuş gibi geliyor. Neslihan mı yoksa? Yok, hayır, uzaklarda öten bir saksağan bu. Ayağımdaki sancıyı da duymuyorum artık, ellerimi de aramıyorum. Ama o küçük kızın söylediği şarkı net bir biçimde yankılanıyor kulaklarımda:

Mini mini bir kuş donmuştu

Pencereme konmuştu

Neslihan'dan hiç ses çıkmıyor. Yağmurda ıslanan saçına umarsızca bakıyorum.

"Hava ne kadar kapalı," diyor Neslihan, mutfakın balkon kapısından, dışbudak korusuna bakarak. Üzerinde benim bol kazağım var, bacakları çıplak.

"Kapalı mı?" diyorum gülerek. "Onu sen bulut mu sanıyorsun? Bom desen olanca sesinle ya da ellerini çırparsan güçlüce, dağılıverecek bir karga sürüsü o. Masmavi gök o sürünün üstünde."

"Yaa!" diyor çocuksu bir anlamla kaşlarını yay gibi alnına doğru çekerek. Ellerini iki yana açıp avuçlarını yanaklarımda patlatıyor: Boom! Belinden tutup havalandırıyorum.

"Dur," diyor, "sosisler yanacak!"

"Yansın," diyorum, çırpınmalarına aldırmadan. Yüzünü öpüyorum. "Sosisler," diyor, ama gerisini getirmesine olanak vermeden dudaklarını dudaklarımla kapatıyorum. Günah benden gitti, der gibi kollarını boynuma doluyor.

Daracık merdivenli, döne döne çıkılan silindir biçimli bir yapının içindeymişim. Loş bir ışık, merdivenleri görmeme yardım ediyormuş. Soluk soluğa, ter içinde tırmanıyormuşum. Çocukluğumda çıktığım minarelere benziyormuş. Merdivenler bir türlü bitmiyormuş. Tırmandıkça ışık artıyormuş. Yukarı çıkınca yarı aralık bir kapı görüyormuşum. Işık o kapının aralığında sızıyormuş. Kapıyı açıyormuşum. Bir boşluk. Boşlukta kızım. Kızımın kucığında sıkı sıkı tuttuğu lahana bebeği. Baba, diyormuş, neden geç kaldın, annemin ağlamaktan gözleri şişti. Annen nerede, diyormuşum. Gel bak, burada, diyormuş. Kızım, orası boşluk, diyormuşum, gelirsem düşerim. Düşmezsın babacığım, diyormuş, bak ben düşüyor muyum..

Kızıma doğru bir adım atıyormuşum. Ayağım boşluğa geliyormuş. Hızla düşmeye başlıyormuşum.

MALI BABA

Hava kapalı. Deniz, deniz renginde değil bugün, bir tuhaf, gri gibi. Açıkta demirlemiş gemilere baktıkça yalnızlığım büyüyor.

Kahve kalabalık. Uğultu, sigara dumanı.

"Hayır," dedim, "çay verme artık."

"İçmiyorsan kalk," der gibi baktı yüzüme. Kara kuru, tıraşsız, ince bıyıklı biriydi. Belli aralarla masalara çay bırakıyordu; sormadan, buyurganca. Canım sıkındı, dik dik bakıştık. Bir şey dese kapışacağız. "Çattık," gibisinden başını iki yana sallayıp yürüdü.

Bu kadar hiç gecikmemişti Nazan. Üçte gelecekti, öyle demişti. Telefondaki sesi tatsızdı. "Hasta mısın?" demiştim. "Yoo," demişti. Hasta değildi. O zaman? Kırğındı. Ya da nedenini bilmediğim, ama geldiğinde öğreneceğim başka bir şey.

Çok sigara içmişim, canım istemiyordu, ama elim kendiliğinden gidiyordu pakete.

Öğleüzeri bir ara yağmur yağmıştı. Yine yağar mı? Rüzgâr sert, kahvenin önünden gelip geçenlerden belli.

Bir önceki buluşmamızda da durgundu Nazan. Gözlerindeki o çocuksu ışıltılar sönmüştü sanki. Dalıp dalıp gitmeler, sigara paketiyle oynamalar... Yanıtsa hep aynı: "Yok bir şey."

Gelmeyecek, biliyorum. Bütün o durgunluklar, "yok bir şey"ler, telefondaki soğukluğu... Boş sandalyeye koyduğum kabanımı alıp giydim. Altı çay içmişim. Kötü kötü bakıştığım garsona ödedim.

Hava soğuktu, içim titredi. Yakınlarda telefon kulübesi de yoktu. Ellerimi kabanımın ceplerine sokup yürüdüm.

Numara bir türlü düşmüyor. Dışarıda dikilen iki kişi daha var. Yeniden çevirdim, yine o sinir bozucu ses. Almacı öfkeyle yerine oturttum. Yuvaya düşen jetonu alıp kulübeden çıktım. Kahveye mi dönsem?.. Dönsem ne olacak, gelecek mi? Gelmeyecek. Ne bugün ne de başka bir gün... Böyle bitmemeliydi, oturup konuşmalıydık.

İnce bir yağmur başladı. Bütün ışıklar asfalta döküldü.

Camları buğulanmış salaş bir meyhanenin önünde durdum. İçerisi kalabalık. Ağzımda sigara, sırtımda kocaman bir hançerle girdim kapıdan. Nazan'la birlikte alaya aldığımız filmlerde olurdu; sevdiklerinden ayrılan başoyuncular, yaşamdan hiçbir şey beklemeyen insanların doldurduğu meyhanelerde acınacak durumlara düşerlerdi. Ya bir tambur inler ya da bir keman içinizi kıyarak ayrılık şarkıları çalardı inadına. Çevre masalara dağılmış yeteneksiz figüranlar anlayış meleş kesilip çok bilmiş edalarla başlarını sallarlardı, "şu zavallıya bak" gibisinden, bu dokunaklı görüntüyü beceriksiz el kol devinimleriyle birbirlerine gösterirlerdi. Görmüş geçirmiş meyhaneci de (Faik Coşkun, Asım Nipton, Mümtaz Yener ya da Nubar Terziyan) bu aşamadan sonra içki vermek istemez, yalvarır, caydırmaya çalışır, bu kadar kahretme kendini, derdi. Ama o, dinlemez, yumruğunu masaya vura vura içki dilenirdi. Kuraldır, bütün yıkımlardan sonra içilir. Dertli atalarımızın içkinin tarihiyle başlattıkları, bizim de daha sonraki kuşaklara aktaracağımız bu kalıtın bir yarar sağladığı her ne kadar kanıtlanmamışsa da, hâlâ geçerliydi.

Kılıksız birçok adam, yüksekçe taburelere tünemiş, duvar boyunca dükkânı çevreleyen dar ve uzun masalardaki şarap şişeleriyle baş başa kalmışlar. Orta yerde iki masa var yalnızca. Onlar da dolu.

Dükkân kalabalıktı, ama herkes yalnızdı.

Birkaç boş taburenin bulunduğu köşeye doğru yürüdüm. Duvarla yüz yüze oturacağım.

"Güzel Marmara ile çerez," dedim garsona. Gözlerini devirip anladığını belirtti. Nazan olsa, "Kötü birine benziyor," derdi; tedirgin olur, onun her hareketini izler, "Çıkalım buradan," diye tuttururdu. Çünkü filmlerde her türlü kötülüğü bu tür adamlar yaparlardı; başoyunculardan kıyasıya sopa yerler, cinayet işlerler, çalar çırparlardı. Irz düşmanı ve hayduttular; zavallı korkunç adamlar.

Birden irkildim. Yanıma gürültüyle iki koltuk değneğı bırakıldı, boş tabureye de tek ayaklı, çok pis kokan bir adam oturdu. Suya küs bir ayyaş. Midem bulandı. Çöplük kokan, kapkara suratlı haydut gibi bu adam bana doğru eğilerek, "Afiyet olsun yiğit," dedi.

"Sağ ol," dedim isteksizce. Gözucuyla da dükkânı tarıyorum ama sıvışabileceğim bir köşe yok.

"Sahanda tek mi Malı Baba?" dedi sakala batmış garson.

"Aynen yiğit."

Az sonra alüminyum bir sahanda cazırdayan tek bir yumurta geldi Malı Baba denen eşkıyanın önüne, bir de Güzel Marmara tabii.

Kokunun ilk şoku atlatılmıştı, o denli rahatsız olmuyordum artık. Böyle bir yerde ucuz şarap içtiğime göre sonuçlarına da katlanacaktım. Bir süre sonra da arkadaş olduk Malı Baba'yla.

"Dert yaramaz," dedi, "aldırmayacaksın."

"Bir saat Nazan'ı bekledim, gelmedi," diyemedim. Sevgimizden, geleceğe umutla bakan uyumlu birlikteliğimizden, sevimlerimizden, el ele gezmelerimizden söz etmedim ona. Anlamaz diye mi? Belki. Belki de ona bu tür acılardan söz etmeyi gereksiz bulduğumdan.

"Yalnızlık," diyebildim.

"Bir Allah, bir de bebeler yalnızdır yiğit," dedi sakalını kaşıyarak. Bardağını kaldırıp usulca bardağıma dokundurdu. İçtik.

"Bak sana ne anlatacağım. Bir gün yine buradayım, nah şu köşede zıkkımlanıyorum. Kapıdan sen yaşlarda genç biri girdi. Ama senin iki katın var hilafsız. Koç gibi delikanlı. Buranın adamı bellidir; Allah'a yan bakanlar, güneşe karşı işeyenler, hasılı tutunacak dalı olmayanlar gelir buraya. Değişik biri gelince hemen sırtıtır. Neyse, diyeceğim o değil; delikanlı bir şişe şarap istedi, bir de limon. Allah Allah, dedim, o da nesi? Herif, şarabı bardağa dolduruyor, üzerine de iki damla limon sıkıp küt indiriyor mideye. Yanında ne leblebi ne de başka bir şey. Şişenin birini devirdi mi sana? Hem de göz açıp kapayana ha! Bir şişe daha istedi. Dayanamadım. Kalkıp yanına gittim. Elimi omzuna koyup 'Etme yiğit,' dedim, 'bu bok böyle içilmez.' 'Bırrak baba,' dedi, aynı kurbağa gibi ha, 'bırrak beni!' Baktım çarpılmış seninki. Bir yandan da göğsünü yumrukluyor: 'Kendime kastım var baba, yaralıyım ben!' 'Ne yarası yiğit?' dedim. Bağrını öyle dövüyor ki, dersin yarası ciğerinde de söküp atacak takım taklavatı. 'Şu delik deşik kalbimden baba!' Meğer sevda işiymiş. Ağlar mısın, güler misin... 'Ben baştan aşağı cılk yarayım yiğit,' dedim. 'Senin kalıbına itler sıça.'"

Sürdüremiyor, ama kahkahalarla yarılasıya gülüyor. Gülmek değil onunki, sağlam bacağını yere vura vura tepinmek. Ben de gülmeye başladım. Onun pis eli omuzumda, çılgınca gülüyoruz. Birden tılandı Malı Baba. Mavi gözleri patlayıp dışarı uğradı. Ardından boğulurcasına bir öksürük. Ancak okkalı bir balgamı iki adım ileri fırlatınca rahatladı. Gözleri yaşlı yaşlı,

"Ulan, asıl yara benim, dedim kalıbına ettiğim itine, şunun da derdine bakın hele..."

Yine bir gülme nöbeti. Gözlerinde boncuk boncuk yaşlar. Ama kısa sürüyor bu kez. Yalandan, iş olsun diye gülüyormuşçasına pat diye kesiyor gülmeyi. Ciddi bir yüzle, "Ne iş yaparsın yiğit?" dedi.

"Öğrenciyim."

"Pöh, en boktan iş."

Malı Baba'nın şarabı yarılanmıştı, ama yumurtası olduğu gibi duruyordu. Büyük lokmaları yumurtanın yağına banarak idare ediyordu.

Sigara uzattım. Birer tane yaktık.

"Bak yiğit, lafımı ister dinle, ister dinleme, ama ben diyeceğimi diyeyim. Genç adama böyle tavuk gibi durup düşünmek hiç ama hiç yakışmıyor. Bu gençliği sonra çok arayacaksın..."

"Haklısın," dedim, "bazen işler ters gidiyor işte. Benim burada bulunmam, oturup seninle şarap içmem birbirine bağlı bir rastlantının sonucu. Bir arkadaşımı bekledim bugün. Gelmedi. Telefonla aradım, numarayı düşüremedim. Birden her şey anlamsızlaştı. Yapayalnız kaldım sanki."

"Arkadaşın kız mıydı?"

"Evet."

"Tıpkı, şarabı limonla içen delikanlı gibi... Bir de bana ne dedi o hırt biliyor musun? 'Onsuz yaşayamam,' dedi. Ölecek yani... Bunu söylemek nasıl da kolay. Ah gençlik!"

Gür kaşlarını kaldırarak yüzüme baktı.

"Ölmek çok zor yiğit, çok zor. Ben ölümü yıllar önce, daha bir karış bebeyken gördüm. Korkunçtu. Bir sabah erkenden bir adamı ipe çektiler. Meydanda, herkesin gözü önünde. Ben o güne kadar darağacı da görmemiştim. Sanırım ki, alamet bir şey. Ne göreyim, kavak ağacından üç direk birbirine çatılmış, üstten de bağlanmış. Orta yerde bir ip sallanır. İp değil, Azrail salıncağı. Herkes orada, meydanda toplanmış, adamı bekliyoruz. Günlerdir kahvelerde, evlerde, sokak aralarında konuşulan buydu. Adam hastaymış. Kafadan hasta. Hastanede falan yatmış. İyileşti diye koyuvermişler. Dışarıdan bakınca kendi halinde, efendiden bir adam. Ama içindeki zelzeleleri kimse bilemez. Bir gün nevre dönüvermiş. Silahını çektiği gibi anasını, iki de bacısını vurmuş. Yedi yaşındaki en küçük bacısını da ekmek bıçağıyla kovalamış sokak aralarında. Ömrü varmış kızın ki, yakalayamamış. Biz nasıl milletiz ki öyle, assınlar assınlar diye bağırp çağırduğımız adamın asılacağını duyunca bir tuhaf olduk. Acıdık anlayacağın. Ulan bu üç cana kıymış be, neyine acırsın... Ama olay soğumuş ya, şimdi onun canına yanarız. Uzatmayayım yiğit, adamı bir ciple getirdiler. Şimdi gibi gözümün önündedir, saçlarına kır düşmüş, ellisinde gösteren, ama otuzunu geçmemiş bir adam. Ben gözlerini de gördüm yiğit, kalabalığa görmeden bakıyordu. Arada mandalar kudurur da kocaman kocaman bakarlar ya, öyle işte. Cipten indirdiler. Darağacını görür görmez dizleri kırılıverdi. Oracığa yığıldı. Oysa sabahın köründe neden alındığını, cipe neden bindirildiğini, nereye götürüldüğünü biliyor, ama darağacını görünce bitti adam. Demek bir umudu içinde saklı tutmuş. İki kişi koluna girip sürüklediler. Sandalyeye çıkarıp ipi boynuna geçirdiler. Sandalyeye vurmaya gerek bile kalmadı; dizlerinde can yok ki basabilsin. Uzun beyaz bir entari giydirilmiş –sünnet çocukları, tıpkı sünnet çocukları gibi– elleri arkasına bağlı bir adamın o ipte uzun süre fırıldak gibi döndüğünü hiç unutmam. Ölüm bu işte yiğit! Öyle bir haspa için falan ölünmez. Artık ölsem, yaşamının bir tadı kalmadı falan deriz ya, hepsi laf yiğit, boş laf. Ölümü bir gören yaşama deli gibi sarılır. Bak Malı Babana, tek ayağı ile nasıl yaşıyor. Ama bizim meslek neşe götürmüyor yiğit. Yüzün güldü mü kimse sana acımaz, o zaman da aç kalırsın. Şimdi ben mazotu aldım mı, doğru Sirkeci'yi tutarım. İşyerim orasıdır, ne yapayım. Sonra başlar Sirkeci-Halkalı tren seferleri. Gece boyunca gider gelirim. Görevliler tanır beni, ilişmezler. Yıllardır o hattayım. Selamlaştıklarım, hal hatır sorduklarım bile var içlerinde. Senin anlayacağın el açar yalvarırım. Harbiden dilenirim yani. Suratımı kılıktan kılığa sokar, olmayan bacağını onlara göstererek köpek gibi bakarım gözlerine. Bana acıyanlar, benim durumuma düşmekten korkanlar, Allah'ın kendilerini her beladan korumasını isteyenler ya da gerçekleşmesini istedikleri büyük arzuları olanlar para verirler bana. En çok da kadınlar tabii. Ama bir gün de düşünmezler, bu adam üç beş kuruş karşılığı hiç tanımadığı insanlara onca şey istiyor Allah'tan, üstelik onu bu duruma getirmiş olan yaratandan. Bir düşün yiğit, onun lanetlediği bir kuluyum ben ve başkaları için elçilik yapıyorum. Bir kul çıkıp da demiyor ki, be hey meczup, sen kendin için bir şeyler istesene önce... Bir feleksize üç beş kuruş vererek gözüne giriyorlar akıllarınca. Senin gibi gençler mi? Pöh, kuruş koklatmıyorlar. Helal olsun onlara... N'edersin yiğit, geçim dünyası. Ben ne dilenmekten geçerim ne de şaraptan..."

Malı Baba, şarabının son yudumunu da içti. Kocaman bir ekmek parçasıyla sahanın dibini iyice sıyrıp temizledi. Cebinden çıkardığı buruşuk bir mendille ağzını sildi. Kalkıp değneklerini aldı.

"Eyvallah yiğit," dedi, "işbaşında karşılaşırsak Malı Babanı hiç tanımaz, ama üç-beş görürsün değil mi?"

Boş bulunup birden cebime davrandım.

"Yoo, burada dünyayı bağışlasan olmaz," dedi. "Trende..."

Meyhaneden çıktığımda yağmur dinmişti. Ellerimi kabanımın ceplerine sokunca Nazan'ı aramak için aldığım jetonu buldum. Saate baktım: on. Telefon kulübesi birkaç adım geride. İçimde, nedenini bilmediğim bir dinginlik. Malı Baba ustaca çekip almıştı sırtımdaki hançeri. Anlattığı öyküyle doluydu kafam. Otobüs durağına doğru yürüdüm.

KUZEYDEKİ KUM KOSTERLERİ

Rüzgâr iyice arttı.

"Karavan bu gece devrilmezse iyi," dedim.

İdris, gözlerini kısmış denize bakıyor, alın çizgileri darmaduman. Çenesini sıvazlayarak, "Bi şey olmaz," dedi. "Sana dünden söylemiştim di mi; bu işin sonu bok demiştim." Sonra da dişleri arasından tükürüyor: "On günde durulmaz artık."

Hava iyice kararınca fenerin görkemi ortaya çıktı. Işık kollarından bir kubbe oluştu üstümüzde. Düşsel bir lunaparkta dev gibi uçan sandalyelerin altında oturuyoruz. Fenerdeki büyük kristal küre ağır ağır dönüyor; ışın kolları, poyrazın baştan çıkardığı denizi tarıyor. Her birinde Azrail'in başka bir türevi.

Fenerin altında, kuytadayız. Solda, denize inen dik yamaçta, paslı dikenli tellerin hemen altında koyu yeşile boyanmış eğri büğrü mezar taşları var. İdris de bilmiyor, mezarlar çok eski. Ama onun duyduğu, denizde boğulanları gömmüşler bu yamaca; o zamanlar yol yok, telefon yok. Denizden ceset çıkıyor, kimlik yok! Ne yapsınlar, gömüyorlar buraya. Adsız ölüler. Adsız mezarlar. Deli poyraz.

İdris'in "köpeköldüren" dediği şarabı şişelerimizden içiyoruz. Sırtlarımız fener kulesinin duvarında. Cılız bir ışık belirliyor denizde, uzaklarda, oldukça açıkta. Bir düş gibi yitiyor sonra. Fener, birer gemi hayaleti gibi çırpınan beyaz köpükleri tarıyor. Yeniden belirince şaşıırıyorum; kime kafa tutuyor bu!

"Kum kosteri," diyor İdris.

"Bu havada işi ne, aklını mı yitirmiş?"

"Sen ne diyorsun... Korsan bunlar! Kaçı battı böyle biliyor musun; ileriki burnun açıkları gemi leşleriyle dolu. Kosterler akşamları batıya doğru geçerler, görmüşsündür. Kuma giderler. Nerede kum var, bilirler. Gece boyu yüklerler. Ambarlar dolunca da dönerler."

Işık sulara gömüldü. Elveda serüvenci denizciler. Köpeköldürenin buruk tadı gırtlığımda. Işık kolları yeniden göz kırpmıyor. Fener ağır ağır dönüyor.

"Demek daha on gün sürer bu hava?"

"Belli olmaz, daha uzun bile sürebilir."

"Yandık, desene."

"Ne yanacaksın, yat keyfine bak."

Buraya geleli ve fenerin altına konaklayalı dört gün oldu. İdris'le o gün tanıştık. "Bu cihazı fenere kurmam gerekiyor, bir sakıncası var mı?" dedim. Gözü, karavanı çeken aracın plakasında. "O ne ki?" dedi, çenesini sıvazlayarak. Bu işten pek hoşlanmamış gibiydi. "Bir tür istasyon," dedim, "açıkta petrol arayan gemi ile bağlantı kuracak." Kaşları kalktı, ağzını gerip başını ağır ağır salladı: "Telsiz gibi bir şey yani." "Yok," dedim, "ayrıca el telsizim var. Bu, karada mevki bilinen bir noktaya konuyor, gemi de denizdeki yerini bununla kontrol ediyor. Böyle üç istasyon daha var. En yakını otuz kilometre doğuda. Bana yardımcı olursun değil mi?" Pek anlamamıştı ya, yardımcı olacaktı. İstasyonu, akü ve kabloları fenere birlikte çıkardık.

Dün gemiden bildirdiler, telsizcinin aldığı fırtına ihbarı üzerine çalışmaya ara vermişler, bir koya demire gidiyorlarmış; ikinci bir uyarıya dek cihazımı kapatabilirmişim.

Bugün iyice çileden çıktı deniz.

"Ben böylesini görmedim," dedim.

"Biz nelerini gördük," dedi İdris.

Gözlerim, karanlık denizde batıp batıp çıkan ışıktı.

"Çok mu gemi battı?"

"Sen ne diyorsun," dedi, çenesini sıvazlayarak. Köpeköldüreni dikip içti. "Hele bir tanesi battı ki, iki kişi sağ çıkabildi. Bir Kurban Bayramı arife gecesı, hiç unutmuyorum. Hava akşama doğru karayele döndü, deniz adam arıyor. Akşamüstü kosterin batıya doğru geçtiğini görmüştük; bir o çıkmış, in cin top oynuyor. Deniz çıldırdı ya, artık geceyi demirde geçirir diye düşündük. Sabahı da bayram. Kaptan, mal sahibinin oğluymuş, sonradan öğrendik. Sözde oğlanın çıkası yokmuş, boş ver baba, dermiş, hele şu bayram bir geçsin... Ama deyyusun gözünü para bürümüş, dinler mi bayramı seyranı. Bayram da Kurban Bayramı ha, dikkatini çekerim. Adı üstünde 'kurban'. Yok, demiş, illa bu gece gideceksin. Neyse, bunlar kumu yüklüyorlar. Demiri topluyorlar, ver elini karayel delisi bir deniz. Arife gecesı abi, herkes bayram yapacak. Gider miyiz, gideriz. Kum dolu yüzen bir tabut, düşünebiliyor musun? Bellediğiminin (o öyle demiyor tabii ki) şansı dönüyor mu sana... Rüzgâr, Azrail'in o lanet üfürüğü, ambarların üstündeki brandayı yırtıyor. Ölümüne kum basmışlar gemiye. Ambarlar su almaya başlıyor. Tahlisiyeyi arıyorlar. Yalnızca 'Batıyoruz,' diyebiliyor kaptan. Batıyoruz, o kadar; ne mevki ne de başka bir şey. Can motoru ne ki? Aşağıda, barınakta görmüşsündür. O havada helikopterden başka hiçbir şey iş görmez. Sabaha karşı iki kişi çıktı denizden. Biri Kerim. Delikanlı. Yeni evliymiş, altı aylık da bir oğlu varmış. Gemilerde tahta namazlıklar olur, bilir misin, ona sarılıp denize atmış kendini. Atlarken de oğlunu görmüş; dokunsa tutacak, o kadar canlı. Oğlumu bir daha göreyim, diye yalvarmış. Karaya vurduğunda kendinde değildi. Kollarını namazlıktan zor ayırdık. O eller nasıl olmuş biliyor musun, hani karılar çok çamaşır yıkar da elleri popara gibi olur ya, aynı öyle. Yüzü bembeyaz, damla kan kalmamış. Tahlisiyede masaj yaptık, ısıttık. Kendine gelince bir ağlama nöbetine tutuldu, kimse durduramıyor.

Öbürü de İbrahim. Abisiyle birlikte atlıyorlar. Abisi çarkçıbaşymış, bu da yağcı. Bir can simitleri var. İki cana bir simit. İbrahim iyi yüzüyor, abisiyse yüzemiyor. Bakıyor, olacak gibi değil, sen git İbrahim, diyor. Bizim köyün ipil ipil ışıklarını görüyorlar, öyle yakın ki, iki kulaç atsalar karadalar

sanki. Olur mu abi, diyor İbrahim, birlikte çıkacağız. Ama abisi bitmiş, simide tutunacak gücü yok. Beni bırak, diyor, çok uykum geldi. Kurtulursak beraber, diyor İbrahim, ölürsek yine beraber! Ellerini uzatsalar ışıkları tutacaklar, gayret abi, diyor İbrahim, koluma yaslan, yaslan da uyu, ben seni çıkarırım... Bak, diyor abisi, böyle giderse ikimiz de ölürüz. Sen iyi yüzersin, karaya çık, yardım al, gel beni de kurtar. İbrahim'in aklına yatıyor, simide iyi sarıl, diyor, ben seni gelip alacağım. Sonra, elini atsa tutacağı o ışıklara ulaşabilmek için hiç durmadan üç saat yüzüyor, akıl alacak gibi değil abi, üç saat! Nasıl bir kuvvet gelmiş ki... Karaya çıkar çıkmaz yere kapanıyor. Yarı canlı, yarı ölü. Bayram namazı için camiye giden ihtiyarlardan biri görüyor. Abim, diyor yalnızca, bir de eliyle denizi gösterebiliyor.

Haber hemen yayıldı, can motoruna doluşup çıktık. Deniz hâlâ deli. Bir saat dalgalarla boğuştuktan sonra simidi bulduk. Ama İbrahim'in abisi yok. Denizin altını üstüne getirdik, yok! İbrahim'i kimse avutamadı. Abim de abim, diye dövündü, başını duvarlara vurdu. Baktık niyeti kötü, yeniden denize dönecek, yatağa bağladık...

Bir hafta içinde gemicilerin cesetleri karaya vurdu. Aşçıbaşı, garibim, beline iki naylon su bidonu bağlayıp atlamış. İskandil olmuş, bir bidon da o, şişmiş. İbrahim'in abisinin dudaklarında anlatılmaz bir gülücük, gözleri yok, martılar yemiş. Kaptanın cesedi çıkmadı. Çok aradılar abi. Ertesi gün üç otomobil insan geldi, kaptanın yakınlarıymış. Babasını göreceksin, o paragöz deyyusu, yerden yere atıyor kendini; benim yüzümden oldu, diye. Annesi de, ille oğlumu isterim, diye dövünüp duruyor. Günlerce arayıp buldular sonunda kosterin battığı yeri; dalgıçlar indirdiler... Hatta, kaptanın kamarasına kadar girmişler ama onu bulamamışlar. Belki de o şaşkınlıkla makine dairesine indi, bir yere sıkışıp kaldı... İşte böyle abi, denizle şaka olmaz. Derler ki, kaptanın babasını vicdan azabı yiyip bitirmiş, herif kafayı oynatmış. Kaç ocak söndü abi... kaç ocak..."

İdris'in öyküsü içimi karattı. Köpeköldüreni bitirip kalktım: "Ben artık yatayım."

"Yat abi," dedi, yeni bir şişenin naylon tapasını çakısıyla kesti.

O korkunç öyküden sonra nasıl uyuyacaktım. Karavanın küçük penceresine elimi siper edip denize baktım. Batıp çıkan cılız bir ışık arıyorum. Yok. Yüzlerini görmediğim, ama yürek vuruşlarını göğüs kafesimde duyduğum gemiciler; Kerimler, İbrahimler ve İbrahim'in abileri neredeler? Ne yapıyorlar? Nasıl bir yaşamları var?

Bilmiyorum. Onlara çok uzağım.

Yatağa uzandım. Karavan, arada, güçlü bir dalga yemiş gibi sallanıyor.

"Bu sokakta bir kaptan oturuyormuş," diyorum, çevremi saran ve bana yardım etmek için birbiriyle yarışan çocuklara.

"Kaptan mı?" diyorlar, şaşkınlıkla. "Öyle biri yok abi!"

"Kaptan diyorsam, yani belki kaptan falan değildir. Yaşlı biriymiş, biraz da şeymiş..."

Çocuklardan biri yardımına yetişiyor hemen:

"Pilotmuş."

"Haa," diyorlar, topluca ve elleriyle olmayan ampulleri gevşetir gibi yapıyorlar: "Öyle desene abi!.. Size de mi kaptan olduğunu söylediler! Müzisyen o. Bütün müzisyenler gibi de deli. Arada keman çalar. Çocukları hiç sevmez."

"Tamam," diyorum, "şimdi siz bana onun evini gösterin."

"Şu ilerideki apartman... Hani kırmızı otomobil var ya, onu geçince... Giriş kat."

Çocuklara teşekkür edip ayrılıyorum. Kapıyı yaşlı bir kadın açıyor. Gözleri, saydam, bulanık bir perdeyle örtülmüş gibi. Beni görüp görmediği kuşkulu.

"Kimsin?" diyor, kapıyı her an kapamaya hazır bir sinirlilikle.

"Bir haberci," diyorum.

Yaşlı kadın zıpkın yemiş gibi sarsılıyor. Yüzüme dimdik bakıyor. Taş bir yontu sanki. Cam donuğu gözlerinde ölümün soğukluğunu görüyorum. İncecik, bir yara kabuğunu andıran dudakları arasından belli belirsiz bir fısıltı duyuluyor:

"Bulundu mu?"

"Evet."

Kapıyı açıyor. Derin çizgilerin topladığı yüzünde kocaman bir boşluk var. Uzun zamandır havalandırılmamış yerlere özgü bir hava, yalnızlık ve insan dışkısı kokan girişe alıyor beni. Üç sandalye ile çevrelenmiş küçük bir masa, soluk kırmızı puanlı bir örtü; üzerinde yarısına kadar dolu cam bir sürahi var; su düzgün durmuyor, ya masa eğri ya da zemin. Öbür odalara ya da tualete,

mutfağa, her neyse bir yerlere açılan üç kapı da kapalı. Yaşlılığın yumuşak, duyulmaktan çok sezilebilen korkunç sesleri sinmiş dört bir yana; dış dünya içeri sızamıyor. Bir sandalye uzatıyor bana. Anlaşılan burada ağırlanacağım.

"Ama artık ben onu tanıyamam ki," diyor.

"Evet, onu kimse tanıyamaz."

"O olduğunu ben nereden bileceğim?"

"Dalgıçlar batıkta buldu. Makine dairesine sıkışıp kalmış."

"Uğursuz arife gecesi," diyor.

"Sigara alır mısınız?"

Titreyen kupkuru parmaklar pakete uzanıyor.

"Şimdi nerede?"

"Hâlâ orada. Çıkarmak mümkün değilmiş."

Bir torba ağzı gibi büzülmüş dudaklarındaki sigara, çakmak alevinin önünde bir süre kalıyor. Elleriyle masaya yaslanıp doğruluyor sonra. Gözlerinde yırtıcı bir ışık var şimdi.

"Bunu söylemek için mi geldin buraya?"

"Sizi belirsizlikten kurtarmak istedim. Yıllardır bir haber beklemediniz mi?"

"Beklediğim haber bu değildi," diyor. Yeniden sandalyeye çöküyor ve dudakları arasındaki sigarayı, söndürmediğim çakmağıma uzatıyor. Yüzü yine duygusuz. Gözleri başka dünyadan bakıyor gibi. O anda kapılardan biri açılıyor. Pijamalı yaşlı bir adam belirliyor.

"Lloyd mu geldi?"

"Değil, değil," diyor yaşlı kadın, "hadi sen içeri gir."

"Sizi bekliyordum. Sanırım karına saçlarından birkaçı değişecek. Buyurun kamaramda görüşelim." Sonra da yaşlı kadına dönüp "Bana başkamarotu gönder," diyor. Kadın başını iki yana sallıyor. Duvar gibi yüzünde derin bir acının izleri var.

"Gel dostum," diyor, "bu havada sert bir içki iyi gelir. Sabah Marsilya'dan rapor aldık, altı şiddetinde veriyor, ama evelallah! Yalnızca kızarmış ekmek yersiniz –hıznır aşçı, inadına çorba çıkarır böyle günlerde– baktınız olmuyor yüzükoyun yatın."

Hâlâ kapıda dikilen kadınla göz göze geliyoruz. Ölüm ısıltılı cam donuğu bakışlara katlanmak güç. Gereksindiği güveni vermek için gözlerimi yumuyorum.

"Alıştığım bir yokluk vardı," diyor kapıda dikilen kadın, "gelip onu bozdun."

Pijamalı adam, bir dürbünü tutuyormuş gibi ellerini gözlerine yaklaştırmış, yandaki apartmanın kurşun renkli duvarına bakıyor.

"Bir saat sonra Çanakkale Boğazı'na gireriz."

"Sizi yeni acılara boğmak için gelmedim, lütfen," diyorum kapıdaki kadına, "ama belirsizlik çok daha kötü değil mi?"

"O belirsizliğe alışınca kadar neler verdim ben."

"Uzun bir seferdi dostum. Güney Afrika'dan kum getiriyoruz, ambarlar ağzına kadar dolu. Şimdi ben keman çalacağım. Çanakkale Boğazı'ndan başlayacak olan bu senfoni Ahırkapı açıklarına kadar sürecek. Sen sıkılırsan kamarana geçebilirsin."

"Ben gideyim," diyorum.

Kadın da bunu bekliyormuş gibi kapıya doğru yürüyor.

"Bir ihtiyacın olursa zile bas, kamarot gelir."

Kemanına sarılmış yaşlı adama bakıyorum.

"Beybaba için üzıldüm."

"O kurtuldu, hiçbir şeyin farkında değil artık."

"Kendini mi suçluyordu?"

"Evet, çıldırdığı güne kadar çok çekti."

Kırbaç gibi şaklayan bir sesle yerimden fırlıyorum; karavandayım. Rüzgâr karavanı sallıyor. Saatin fosforlu kadranına bakıyorum: 04.20. Susamışım. O kötü şaraptan olmalı. Birden Beybaba'yı anımsıyorum. Korkunçtu. Korkunç!

Fenerin şemsiye gibi ışık kolları bir masal evreninin gizemiyle ağır ağır dönüyor. İdris'le oturduğumuz kuytuda ikisi yatık, biri dik üç şarap şişesi duruyor. Öbür adı, köpeköldüren. İdris'in yol arkadaşı. Şimdi boş ve terk edilmişler. Bu gece hüznün en güçlü yansıması, çağrışımlarla yüklü şişeler. Az sonra bir fısıltı duyacağım sanki. Aşağıda, yamaçta, denizde boğulanların adsız mezarları. Rüzgârın uğultusu. Işın kolları ağır ağır denizi tarıyor. Tekdüze bir mırıltıyla, köpürmüş suları yatıştırmaya çalışıyor sanki. Karavanın küçücük penceresinden denize bakıyorum. Gözlerim batıp batıp çıkan güçsüz bir ışık arıyor, ama yok! Battı da çıkmadı mı? Bilmiyorum... Birden bir ses duyuyorum, bir fısıltı. Kapıyı açıyorum.

Kimse yok.

"İdris, sen misin?" diyorum.

"Ben İbrahim'im," diyor, "abim denizde, onu kurtar."

"Seni göremiyorum," diyorum, "neredesin?"

"Abim denizde," diye fısıldıyor.

ANI, HEPSİ ANI

Salih, dudaklarını rakıya uzatıyor; bardak yerden iki karış yükseklikte bir sandığın üzerinde olduğundan o da el-diz dört ayak. Bardağı silme dolu, eline alsa mutlaka bir-iki damla dökcek. Buna da yüreği dayanamayacağından, gerekirse köpek gibi, diliyle şaklata şaklata içmeye hazır. Öne doğru huni gibi uzamış dudakları bir parmak kadar azaltıyor rakıyı, damağını şaklatarak "Oh!" diyor.

Nuri, kablo yumağı arasında yolunu yitirmiş, yüzü her zamankinden aptal, dili yine dışarıda. Hakan ayak pedalıyla deniyor davulu.

"Nasıl gidiyor çocuklar, bir şeye ihtiyacınız var mı?"

Gecenin patronu bu; kısa boylu, yürüyen bir güğüm. Koşuşturmadan bütün kanı yüzüne sıçramış.

"Bağlantıları kurduk mu tamam," diyor Tuncer. Alnından sızan ter damlaları kalın kaşlarına toplanmış, gömleği sıırıslıklam. Kıllı koluyla alnını siliyor, sigarasının külü düştü düşecek. "İşimiz bitince bir şeyler atıştırsak iyi olacak..." Az daha "moruk"la bitirecekti tümcesini. Salih de Hakan da anlıyor bunu. Birbirlerine bakıp hafifçe başlarını eğiyorlar, gözlerinin biri "kaçırmadık" anlamında kısılmış. Tuncer'e göre herkes "moruk", hele çalışıyorsa ve yaptığı iş yolunda gitmiyorsa yanına sokulma.

"Siz onu merak etmeyin çocuklar." Cebinden çıkardığı mendille alnını siliyor. "Ne sıcak gündü be... Akşam oldu, hâlâ cayır cayır yanıyor ortalık. Allahtan çay bahçesinde yapıyoruz, salonda malonda olacak iş değil."

"Değil, değil," deyip onaylıyor Nuri. Bu onay için de Salih'le Hakan bakışıyorlar, yine gözlerini kısıp başlarını eğiyorlar. Nuri görse kızar, "Bunda ne var lan!" der; yani dalga geçecek...

"Güğümün en mutsuz günü," diyor Hakan, adamın ardından bakarak. "Omuzları çökmüş, yürüyüşü sarsak. O hımbıl bedeni sürüklemekte güçlük çekiyor gibi."

Salih dizlerinin üstüne çöküp kollarını iki yana kaldırıyor ve Tanrı'ya yakarıyormuş gibi duruyor. Şeytanca ışıldayan gözlerini yummuş, duruşuna uygun bir de keder oturtmuş yüzüne. "*La Komparsita*," diyor fısıldar gibi. Avuçları açık, parmakları gergin. Elleri korkunç titreyerek ve başını iyice geri atıp dudaklarına kadınsı bir çekicilik vererek yineliyor: "*La Komparsita*!" Sesi bu kez belirgin, çatallı.. Sonra da gözlerini patlatıp isyan ediyor (kadınsılıktan eser yok şimdi): "*LA KOMPARSITA*!" Beklenmedik bir doğa olayının azizliğine uğramış bir ilkel gibi kapanıyor yere. Doğrulurken sağ elini mikrofon yapmış, yumruğu sıkılı; başparmağı orta ve işaretparmaklarının arasından arsızca fişkırmış. Gözleri, erinç içinde yakaran bir derviş gibi kapalı. Abartılı bir şımarıklıkla *Komparsita*'yı dilini şaklatarak çalıyor. Sırtüstü yatıyor sonra. Ayakları, olmayan bir bisikletin pedallarını çeviriyor.

"Kontrol... Kontrol... Bir ki... Bir ki..."

Hakan'dan kısa bir bateri solo. Yabancı marka sigara dudağının ucunda, gözünün biri dumandan kısılmış. Yüzünde, yaptığına inanmayan insanların kayıtsızlığı.

Salih tepinmeyi kesip ayağa kalkıyor, üstünü başını silkeliyor. Yarım bardak rakıyı bir dikişte bitiriyor.

"Daha çok erken, parçaları unutursan karışmam."

Salih'in bir gözü kapalı, ağzının çarpıklığı hâlâ düzelmemiş. Su bardağını kapıp kana kana içiyor.

"Açık havada çalışacağız," diyor Nuri'ye, elinin tersiyle ağzını silerek.

Hakan'dan Salih'i onaylayan hiç kullanılmamış üç tıss-tak, bir de zil.

Salih yine görkemli mikrofonunu oluşturup boş sandalye ve masalara dönerek, "Hepinize iyi akşamlar," diyor, "hoş geldiniz. Bu gece mutlu bir gece. Düğünümüz var çocuklar, çalsın davullar."

Davulcudan destek vuruşları.

"Biraz yardım edin be, işiniz gücünüz dalga."

Hoparlör kolonlarının arasında Tuncer'in terden ıslıl ıslıl başı ve öfkeden irileşmiş gözleri. Sesi bozuk.

"Tamam moruk," diyor Salih, "ne varsa söyle de yapalım."

Tuncer bir şey söylemiyor, başını iki yana sallayıp yine kolonların arasında yitiyor.

"Düğünler ve ölümler birbirine benzer!" Salih'in bir saptaması bu. Neden böyle düşündüğünü o da bilmiyor. Ona göre her düğün yanlıştır.

Esintisiz, sıcak bir gece. İlk konuklar, yani ön masalarda yer kaparak olanı iteni daha iyi izleyip en azından bir hafta boyunca konuşacak bir şeyler bulmayı amaçlayanlar gelmeye başladı bile. Salih'in deyişiyle "öncüler", "dedikodu kumkumaları". Ama "Dört Örümcek Şov Orkestrası" hazır değil daha. Anfiler, kolonlar, kördüğüm bir kablo yumağı, cereyanı şuradan alalım, uzatmaları getir. Ses ayarı. Islık gibi başlayan bir elektronik çılgılık. Alo bir ki... ses kontrol. Gitar telinin başıbozuk titreşimleri. Hakan'dan ne idüğü belirsiz bir tıngırtı. Peah peah ses kontrol. Bütün bunları bir konsermiş gibi izleyen "öncüler". Sahneyi çevreleyen çocuktan bir duvar. Gecedен en çok onlar tat alacak. Özgürce koşuşup bağrışacaklar, pistte dans edenlerin arasından geçecekler; kimse karışmayacak. Pastaları avuçlamalarına, iki gazozu birden kucaklamalarına ses çıkarılmayacak. Çünkü birbirini dikkatle süzen bu kalabalıkta çocuklara yer yok bu gece.

Gelmeye başlayan konuklarla birlikte "Yürüyen Salep Güğümünde" gerilim artıyor. Gazozlar tamam mı? O kadar pasta yetecek mi? Gelin daha berberde miymiş? Peki fotoğrafçı ayarlandı mı? Oğlum, kız tarafından birini bul da kapıda dikilin, it kopuk girmesin...

Hiçbir şey, hiçbir zaman tamamlanamaz ve düğün bir yerden başlayıverir. Bu gece de öyle oluyor. Düğünlerin tartışılmaz marşı *Komparsita* ile uğultu kesiliyor. Nuri, başka Nuri artık. Dilini ağzına toplamış, başını dikmiş, sanatıyla baş başa, kendinden emin ve yaptığı müziği hiçbir zaman anlayamayacak kalabalığa tepeden bakan bir tavırla çalışıyor. İyi bir solo gitarist olduğunun ayırımında; yeri buraları değil, biliyor. Bir gün bavulunu ve gitarını alıp gidecek. Ne Salih gibi serseri o ne de Hakan gibi mehter tokmakçısı. Dört Örümcek dağıldığı gün Hakan'ın yeri belli; ramazan geceleri mahalle aralarında davul çalarak dolaşacak.

Salih hata üstüne hata yapıyor; müzik değil de başıboş bir prova sanki. Tuncer'in yüzünü yalımlar sarmış, kanlı gözlerini patlatmış, kuralsızca üflüyor trompeti. Kimse onların ayırımında değil.

Pist gittikçe kalabalıklaşıyor. Günlerce düşünülüp model beğenilen giysiler, kuaförlere taşınılarak yaptırılan saçlar sergileniyor. Erkekler çok zavallı. Yalnızca düğünlerde ve bayramlarda giydikleri bu resmî giysiler içinde ve bunca göz altında, zaten pek beceremedikleri bu işi bağışlanamaz hatalarla yapıyorlar. Her çiftin yüzünde asma kilit bir gülücük, fısıl fısıl konuşma. Rahat görünme çabaları hepsi, Salih biliyor, hiçbirinin dans etmeyi bilmediğini de biliyor. Ya cinsî sapıklar gibi birbirine sarılıp dans eden genç kızlara ve onların çatık kaşlı şişman analarına ne demeli...

Sonra, pisttekileri bozguna uğratan çocuk akınları, Tuncer'in trompetini bile bastıran (Tuncer çalmıyor, ısırıyor trompeti, yüzü cinayete hazır bir yüz) tiz çılgınlıkları.

Hakan'ın yersiz zili, Nuri'yi şaşırtıyor.

Çay bahçesinin karanlık köşelerine yığılıp cıvıl cıvıl sigara çekiştiren genç insan duvarı ise –onlar çay bahçesine girmeleri istenmeyenler; yani, it kopuk bir yolunu bulmuştu yine– birbirine sarılıp dans eden kızların gözlerini yakalama savaşı içinde.

Anlaştıkları saatte çalmayı bırakıyorlar. Her tür önlemi almış olan düğün sahibi –ilçenin varsıl işadamı değil artık, yüzü allak bullak bir çizgi roman kahramanı– onları çeşitli mezelerle donattırdığı

masaya alıyor.

"Çok kara düzen çaldın," diyor Nuri.

"Boş ver, öyle de oluyor böyle de..." diyor Salih. Rakı doldurup yarısına kadar içiyor; ne meze ne bir şey. "Oh," diyor yalnızca, korkunç bir "oh."

Onların boşalttığı sahneye, küp gibi içmiş, yüzlerinden ateş ve ter fişkıran bir saz grubu çıkıyor. İşte öz müziklerine dönüyorlar. Düğün de eğlence de bundan sonra. Kanun selamsız sabahsız bir taksime başlıyor. Darbuka işini bilmeseydi o taksim saatlerce sürebilir. Sonra paldır küldür bir parça: *Güller Ağlasın...*

"Muhabbete bak," diyor Hakan, elinin tersine tef çalar gibi vurarak.

Tuncer, bardağı ile bardaklarına dokunuyor, "Yarasın!"

İçiyorlar.

Kemancı, az önce kulağına fısıldananı, "sayın konuklara" sunuyor. Sunarken hiçbir şey görmüyor, çünkü çok sarhoş. "Şimdi," diyor, "çok değerli bir ses... Alkışlarınızla... Hep beraber." Darbuka şaklabanlıkları kural tanımıyor. Sahnede kalas gibi bir adam. Yüzünde sahte, çekingen, biraz da aptal bir gülücük. Giysilerinin hangi yılın çizgilerini taşıdığı belli değil, kravatı marul yaprağı gibi.

Çılgınca alkışlar. Islıklar.

Düğün şimdi başlıyor.

Dikenli bir ses yayılıyor çay bahçesine. *HER YER KARANLIK*. Işıklar söndürülüyor. Islıklar ve alkışlar.

"Ölümler ve düğünler birbirine benzer," diyor Salih.

Sonra "*Düriyemin Güğümleri*."

Ses ve coşku denetlenemez bir biçimde artıyor.

"Kanunu, dişleriyle çalıyor sanki bu adam," diyor Salih.

"Çalmıyor, yiyor," diyor Salih.

Nuri'nin başı masaya düşmüş. Tuncer'in gözleri gittikçe büyüyor.

Bir ara pist, etten duvara dönüyor. Kalın kalın adamlardan "kemiksizliğe" olanaksız çağrılar; gerdan kırmalar, ayılıp bayılmalar, alna yapıştırılmış paralar, yüzlerde oluk oluk ter.

"Sonları kötü," diyor Salih.

"Bize ne," gibisinden omzunu oynatıyor Hakan.

Darbuka tükeniş noktasına doğru gidiyor. Gelinle damat, o iki şaşkın neredeler? Tamam, görüyor Salih, omuz omuza devinen kalabalığın içindeler. Çok terlemişler. Biri onları videoya kaydediyor. Bu an saklanmalı, değil mi? Salep güğümü de ortada, kaçınılmaz bir sarhoşluk, yüzündeki zoraki gülüşü törpüleyip götürmüş.

Anı, hepsi anı.

Bir an, darbukayı çalanın elleri bileziklerinden kopmuş gibi geliyor Salih'e. Şimdi halay çekiliyor. Başı sonu belirsiz bir kördüğüm. Nuri eğilmiş kusuyor. Tuncer'in gözleri korkunç.

Fotoğrafçı gelmiş gelinle damadın resimlerini çekiyor; el ele, göz göze, anasıyla ve babasıyla, halası ve teyzesiyle, teyze oğlu ve amca kızıyla...

Anı, hepsi anı...

İKİ ÖLÜ GİBİ

Omzuyla oda kapısının pervazına yaslanmış, dikiliyor; uzun bir yolculuktan dönmüş ya da az sonra hoşça kal deyip dönüşü olmayan bir serüvene gidecek gibi. Ayaklarını altına çekmiş ve üşüyormuş gibi koltuğa büzüşmüş karısına bakıyor. Başı önüne eğik kadının; kıpırtısızca –Ağlamış mı?– alnını sol eline dayamış. Ev sessiz. Televizyon kapalı. Çocuk, çekmeceli divanda uyuyor, üzeri battaniye ile örtülmüş. Karısı başını kaldırıp baksın, bir şeyler söylesin istiyor; ama o, taş gibi. Kendi yüzüyse, az önce indiği belediye otobüsünün camında izlediği, yapıların karanlık duvarları camın yansıtma özelliğini artırdığında belirginleşen –iki derin göz çukuru yalnızca, saçların sınırı yok–, ışıklı vitrinlerde ise silinip giden bir yüz. Cam bulanık, kir ve toz haritası, başka yüzler, başka göz çukurları ve başka bıyık karartıları da belirip yitiyor; o, kendi yüzünün sınırlarında hep.

Merhaba! Taştan bir kadın. Ağlamış. Gecikmesinin yol açtığı, ama gecikmesiyle ilgisi olmayan nedensiz ağlamalarından. Ne oldu, diyor bu kez; hâlâ oda kapısında, ceket, gevşetilmiş kravatı ve felçli gibi sarkan kolundaki çantasını bırakmadan, bir omzuyla kapı pervazına yaslanarak. Kadın başını kaldırıp bakıyor. Sinema perdesinde dondurulan görüntü gibi, uzun ve boş bir bakış. Göz altları kararmış. Biraz geciktim, diyor, telefon edemedim; aslında bu kadar uzayacağını sanmıyordum. Karısı kapıya doğru bakıyor; onu görmüyor. Gözleri çok uzaklarda. Sonra başını önüne eğiyor. Yersiz tartışmalarını, söylemek istemediği sözcükleri ona söyleten, içindeki denetlenemez gücü düşünüyor olmalı.

"Bu evde bir masa gibi hissediyorum kendimi!" Karısı söylüyor bunu. Bir ya da birkaç gece önce, mutfakta, çatalıyla oynadığı ama bir türlü dokunmadığı tabağını iterek. "Bıktım artık. Hep aynı giysiyi giyiyorum. Hep aynı şeyleri yapıyor, hep aynı biçimde yaşıyorum. Heyecan yok. Hiçbir şey yok. Cinsel yaşamımız sıfır, biliyor musun? Bunu söylemek ne kadar ağır geliyor bana. Oysa sen kayıtsızsın, her şey olağanmış, yolundaymış gibi davranıyorsun. Bütün bunlar seni sıklıyor mu? Sözde genciz, ama ölü gibiyiz. Sakın ekonomik nedenler gibi zırvalara başlama!"

Sonra burnunun ucundaki o küçük seğirme, dudaklarının çirkinleşerek aşağı sarkması, alnını eline dayayıp omuzlarını sarsarak... Neden böyleyiz, nerede yanlış yaptık... O da çatalını bırakıyor. İçinde büyük bir çöküntü. Herkes böyle, diyor. Karısı duymuyor. Çünkü hiç ses çıkmıyor ağızdan. Biliyor musun, bir düşte gibiyim, üzerime gelen tehlikeyi görüyor, kaçamıyorum. Bağırarak istiyorum, sesim çıkmıyor. Olanları kaygıyla izleyen ve biraz sonra ağlamaya başlayacak çocuğuna bakıyor; Bu cehennemın suçlusuz biz değiliz!

"Çocuk aç uyudu."

Eğilip çocuğun yüzüne bakıyor. Yarı aralanmış dudakları arasından düzenli solukları duyuluyor. Birden ikisini de savunmasız ve umarsız buluyor. Dört saat önce gelseydi; alışılmış, zaman zaman gerilime varan sıkıntıların yinelenmediği –çünkü çocuk yemek yemiyor, çatalıyla oynuyor, lokmaları ağzında tutuyor– bir akşam yemeğinde birlikte olsaydılar ne değişecekti?

Ceketini çıkarıp sandalyenin arkasına asıyor. Kravatını çözüyor. Ben *hebrışk* yerken, hem de sokakta ve gülerken, belki de gülmek değil, bilmiyorum; bu bir karış çocuk aç karnına uyudu. Sen de bir şey yemedin. *Hebrışk* ne? Bilmiyorsun. Tazı, tavşan, av, Carlos Saura, poşu... bunları da bilmiyorsun. Ya ben? Ben biliyor muyum?

Az önce bir belediye otobüsündeydi, başının üstenden geçen metal bir borudan sarkan meşin tutaca bedeninin bütün yükünü vererek asılmıştı. Arada, son yıllarda edindiği bir alışkanlıkla kolunu ceketinin cüzdan cebine doğru çekip o bildik kabartının yerinde durup durmadığını kontrol etmişti. Kimliği, o da amatör sürücü belgesi, üç yıldır kullanılmadı, kullanacağı da kuşkulu; bir onu, bir de telefon defterini yitirmekten korktuğu için. Sonra o sözcük: *Hebrişk!* Kirli camda, yüzünün belirsiz çizgilerinde genişleyen bulanık bir gülüş. Hüzünlü bir soytarı.

Bir tek atmak fikri benden çıkmadı, bunda çok içtenim. Arada yalan söylerim, bunu hemen anlarsın, ama bu gece değil. Diyeceksin ki, en küçük harcamalarda bile kılı kırk yararken... Birden bir coşkuya kapıldık. Sanki aykırı bir şey yapıyormuş gibi, yani küçük bir başkaldırı. Buna gereksinimim vardı, inan. Benim yok mu, diyeceksin. Doğru. Birer tek, öyle konuşmuştuk. Olmadı. Ortam diye bir şey vardır, yani içki sofraları için. Ortam iyi olunca hem çok içilir, hem de zamanın nasıl geçtiği anlaşılmaz. Oysa hep aynı beşliyiz. Konuşulanlar –havadan sudan şeyler kuşkusuz– garip zincirleme çağrışımlarla birbirine bağlanarak öyle bir akış izliyordu ki, birbiriyle ilintisiz konulara nasıl geçtiğimizi anlayamıyorduk. Hiç tavşan eti yediniz mi, diye soran benim; nereden geldi, bilmiyorum, garsonun üst ön dişlerinden belki de. Yalnızca Sadık, o da parmaklarını bir araya toplayıp elini ağır ağır sallayarak ve "Ooo!" deyip gözlerini yumarak; tadı damağında kalmış, belli, tavşan yahnisini övdü. Tavşan avına da gitmiş bir kez; "gittim" sözcüğünden sonra sövgüyle bitirdi tümcesini. Buradaki sövgü tavşan avına, yani olaya; bu avda yolunda gitmeyen bir şeylerin olduğunun, Sadık'ın bu işten o denli tat almadığının bir göstergesi. Erkek erkeğe toplantılarda bu tür konuşma biçimlerine çok sık rastlanır. Bilmezsin, kadınlarla konuşurlarken ölçülü, kibar ve bilge davranmaya özen gösterenlerin çoğu, erkek erkeğe sövgüsüz anlatamazlar dertlerini. Her şeye sövülür; olaya, nesneye, şansa, havaya. Kimi övgü, kimi yergi, kimi de alay için. Ya da çok şaşınca. Tavşan avına sövmesinin nedeni de gün boyu çok yorulmuş olması. Bir daha böyle bir ava giderse, onun hakkından da başkaları gelsin anlamında bir sövgüyle sürdürdü konuşmasını. Çünkü mısır tarlalarından tepelere, tepelerden aşağılara kan ter içinde koşmuş durmuş. Silahsız bir avmış bu, yalnızca tazılarla yapılmış. Tazıya çok değer verirlermiş. İyi bir tazı, düşün, ne büyük bir hava. Çocukları gibi bakarlarmış ona, ayaklarını yıkar, tırnaklarını siler, parlatırlarmış. Yiyecekleri bile özelmiş. Oralarda *hebrişk* derlermiş ya; Sadık, Türkçesini bilmiyor. Yani bir tür hamur, sacda pişiyor, sonra küçük küçük doğranıp üzerine eritilmiş tereyağı gezdiriliyor. Adam avucundan yedirirmiş onu. Sadık bunu söyleyince, vay be, dedi Hakkı, tazı kadar bile değiliz. Sıradan, çok sıradan, ama güldük. Yoksul masamıza bir gönderme yapmak için söylemişti Hakkı, çünkü ortada bir tabak pilaki vardı ve suyuna ekmek banarak içiyorduk rakılarımızı.

Yatak odasındalar. Yıllar yatağı büyütüp genişletirken onları küçültmüş. Sırtüstü yatıyorlar, bedenleri birbirine değmeyecek denli uzaklar ve tavana bakıyorlar. Donuk yüzlerine turuncu gece lambasının ışığı vuruyor.

Sadık, o tavşan avını anlatırken neyi düşündüm biliyor musun? Bir filmi ve bir başka tavşan avını. Televizyonda birlikte izlemiştik. Carlos Saura'nın *Av* filmi. Siyah beyaz. Sıcak bir gün. Çöl gibi, verimsiz bir toprak parçası. Dört adam bir tentenin altında, sürekli terleyerek ve bir yandan da içerek av için uygun zamanı kolluyorlar. Birinin işleri bozulmuş, durumu iyi olan arkadaşından borç istiyor. Oysa arkadaşlıklar kopmuş. Gizli bir ölüm hazırlığı vardı filmde, davranışlara ve ava sinmiş. Vurulan tavşanlar yerden sıçrayıp boyunlarını bükerek toprağa düştüklerinde, tozutarak yuvarlandıklarında, "korkunç, korkunç" deyip gözlerini yumuyordun. Oysa, hesaplı bir saldırganlığın tohumları ekiliyordu, film ilerledikçe aynı namlular birbirine yönelecek ve üç kişi ölecekti. Sadık'ın anlattığı ise yalnızca bir av. Sıcak bir günde geçiyor, ama hiçbir şeye cinayet sinmemiş, hesaplaşma yok. Mısır tarlaları var. Şalvarının ağını iyice yukarı çekmiş, bel lastiği çenesinin hemen altına gelen esmer, bıyıklı ve yüzü rende gibi sakallı biri soluk soluğa koşuyor. Ensesi terlemesin diye başındaki poşunun arkaya gelen parçasını tepesine tutturmuş. Mısırlar arasında izlenmesi güç bir tazı kıvılcımı. Tavşan ise hiç görünmüyor. Onu mutlaka bayır aşağı sürmeli, yoksa tutamaz. Bu avda hiçbir şey yok. Ama filmdeki dört kişi ile masadaki beş kişi arasında bir benzerlik var. Yani hesaplı bir saldırganlık. Derinde. Uygun koşullarda birbirimizi acımadan öldürebiliriz.

Rakılarımız bitmişti. Tavşan konusu, çoktan başka konularla yer değiştirmiş, unutulmuştu bile. Biri, Hakkı olabilir, "Canım çok tatlı çekti," dedi. "Rakının üstüne de iyi gider," dedi bir başkası, Nusret belki. Ben de durup dururken "*Hebrişk*," dedim.

Yeniden bir coşkuya kapıldık. *Hebrişk*... Hebrişk, diyerek kalktık. Aynı sözcüğü köpek havlamasına benzer biçimde yineleyerek caddeye fırladık. Trafik ışıklarına dikkat etmeden, koşarak karşıya geçtik. Sürekli gülüyorduk. Bir pastaneden tatlı aldık. Sokakta, bir bankın üzerine koyduğumuz tatlı paketinin çevresinde ayakta ve parmaklarımızı yalaya yalaya, sonra da dizüstü çöküp ellerimizle de dört ayak olarak "hebrişk" diye uluyunca... İnanmıyorsun değil mi... Sonra bir baktım, beşimiz de tazı gibi... Yoksa sarhoş mu olmuştuk... Düşünebiliyor musun, beşimiz de kravatlıyız ve her gün işyerimize taşıdığımız çantalarımız, sahiplerimizmiş gibi başımızda dikilirken yapıyoruz bunu. O anda hiçbir şey umurumuzda değil. Gelip geçen ve alışık olmadıkları böyle bir görüntüden ürküp yolunu değiştirenler arasında bizi tanıyanlar olabilirdi. Aldırmıyorduk. Tatlı bitince kalktık, üstümüzü, özellikle de dizlerimizi silkeledik ve boşalan kutuyu orada bırakıp ayrıldık; ne iyi geceler ne bir şey, yalnız boğulurcasına gülerek ve ellerimizle birbirimize zafer işareti yaparcasına selamlayarak... Sonra belediye otobüsünde, cama vuran o bildik yansıda, göz çukurları karanlık o yüzde her şeyin acınacak derecede kötü olduğunu gördüm. Gece uzasaydı, ölümün çirkin yüzü aramıza katılabilirdi.

Sonunda sessizliği karısı bozuyor.

"Hiçbir şey söylemeyecek misin?" diyor.

Adam susuyor.

"Neden geciktin? Yine o birlikte olmaktan sıkıldığın, onlarsız da yapamadığın arkadaşlarıyla içtiniz, değil mi?"

Adam susuyor.

"Saatlerce sofrayı seni bekledi. Çocuk aç uyudu."

Adam hep susuyor.

Karısı, uyumak için değil, hiçbir şey görmemek için gözlerini yumuyor.

PARANTEZLER

Bu sabah aynaya bakarken düşündüm; saçlarımı kısacık kestirmeliyim, bir süredir yüzümü gizleyen, büyük bir bölümüne ak düşmüş sakallarımın ve yıllardır üst dudağıma ipotek koymuş bıyıklarımın da kurtulmalıyım. Yeni bir yüzle dolaşmalıyım, kentin cadde ve sokaklarında. Şu yüz; kıllardan güç bekleyen şu yüz, ölmeye başlamış artık. Gözlerime bakıyorum, boş ve anlamsız. İşte size bir Boşluklar İmparatoru. Bir berber aynasında neye benzeyeceğimi bilmiyorum ama değişsin, her şey değişsin; mümkünse en çok kendime benzeyeyim ve kapkara bir güneş gözlüğü takarak ellerim ceplerimde, kayıtsızca yürüyeyim.

Sakal ve bıyık size yakışıyor, dedi genç berber. Aynadaydı ve gözlerime bakıyordu. Bir şans daha tanıyor bana. Boş ver, dedim, bundan sonra yakışmasın; baksana, ölmeye başladım ben. Saçlarımı iyice kısalt, çünkü bu yüzden bıktım, yaşlı bir köpek gibi bakan bu sorgulayıcı gözler içinse başka bir planım var. Genç berberin, müşteriler için geliştirilmiş özel gülücüğü ile şirinleştirilmeye çalışılmış yüzü ve dirseği hafifçe bükülmüş, parmakları arasında bir makası tutan eli aynada, yanıtımı bekliyor. İstedğim biçimde kesin lütfen, diyorum. Bu kez başka bir gülüş, gülüşten çok bir yaltaklanma; tabii efendim, nasıl arzu ederseniz...

Berberden çıktım. Kısacık kesilmiş saçlarım, sinekkaydı tıraşım ve güneş gözlüğümle caddedeyim. Alışamadığım yeni yüzümle karşılaşmamak için vitrin camlarına bile bakmıyorum.

Masa ve sandalyeleri kaldırıma taşmış bir pastanenin önünde duruyorum. Yüzüme buruk bir gülüş yayılmaya çalışıyor, ama inatçı kaslar izin vermiyor buna; gün boyu alçı gibi bir yüzle dolaşmak zorundayım. Beyaz üzerine kırmızı puanlı örtülerin serildiği küçük yuvarlak masalardan birine doğru yürüyorum. Her masaya cam vazolarda yapma güller yerleştirilmiş. Yıllardır böyle bir yerde oturmadığımı düşünüyorum. Garson, insanın hemen ensesinde bitmeyecek denli deneyimli; bir soluklanma ve ortama ısınma süresi tanıdıktan sonra sokuluyor; yüzünde, vazodaki gül kadar yapay bir gülüş. Bir fincan çay, diyorum, yanında –tazeyse– çörek de olabilir. Tabii tazeymiş, boynunu hafifçe büküyor. İnsanlara güven vermek için bir yol bulmuş kendince. Çörek bayat olsa, kulağıma fısıldayıp uyaracak kadar da dost. Garson gidince adres ve telefon defterimi çıkarıp gözden geçirdim. Çay ve çöreğim geldi. Teşekkür ettim. Garson yine saygıyla eğildi. Beklediğim kişi (öyle ya, birini bekliyorum, büyük olasılıkla bir kadını) gelene dek oyalandığımı sanıyor. Keyifle gülümsedim. Zor ve tekdüze bir işi var. Giderken onu sevindirmeliyim. Çörek tazeymiş. Çayımı yudumlarken bir yandan da pastanenin önünden geçenlere bakıyorum. İçim boş, ne mutluyum ne de mutsuz. Bugün kentte dolaşacak ve yıllardır bıraktığım izleri (hepsi de önemsiz şeyler) birer birer sileceğim. Şimdi çay içiyorum. Görmüş geçirmiş garson ise bir kadını beklediğimi sanıyor. Oysa ben, belirsiz bir sınırdan geçmek için çıkacağım büyük yolculuğa hazırlanıyorum. Önümde yarılanmış bir gün ve uzun bir gece var.

Yeniden adres defterime bakıyorum; adlar, telefon numaraları, kimliğimdeki (berber aynasında bıraktığım yüzün aynı) fotoğraf. Hepsi nasıl da yabancı şimdi. Bir ara garsonla göz göze geldim. Hemen anladı ve yanıma sokuldu.

"Telefon edebilir miyim?"

"Tabii efendim, buyurun."

Kalkıp ardından yürüdüm. Pastane loş ve serin. Kasada dalgın bir kız oturuyor. Dipteki masalardan birinde el ele tutuşmuş fısıl fısıl konuşan bir çift var. Numarayı çeviriyorum, üç kez uzun uzun çalıyor, sonra içimi kıyan o bildik sesi duyuyorum: "Alo?" Soluğumu tutuyorum. Yürek vuruşlarımı duyacağından korkuyorum. "Alo," diye yineliyor. Sesinde belli belirsiz bir kaygı var. Sonra da yanı başında dikilen ve telefonun kimden geldiğini soran birine, "Bilmem, yanıt vermiyor," diyor. Telefon kapanıyor. Uzun bir düdük. O an pastanenin aynasına bakıyorum. Kısa saçlı, kara gözlüklü bir yüzün ölmeyi sürdürdüğünü görüyorum.

Bu uzun gecede son kez balkondayım. Ne, gizini çözmek için uykusuz kaldığım "gecenin kendine özgü düzeni" ne de nesnelerin geceyle konum değiştirdiği savı umurumda; yalnızca taşlaşmış gibi oturacak ve büyük bir parantez açacağım. Anlatamadığım ya da zorda kaldığım zamanlarda yaptığım gibi; "Parantezler!"

Parantezlerimin gitgide çoğalarak bütün sayfalarımı kapladığını anladığımda çok geç kalmıştım artık. Bir gün sigarayı bırakmak için, kendi kendime büyük yemin yazılarımdan birini yazarken, birden, buna benzer yüzlerce yazı yazdığımın ayırımına varıp şaşırmış, bütün yaşamımın aslında parantezlerden oluştuğunu anlamıştım.

Kim bilir kaç gece bu balkonda, özgürlüğümü biraz daha uzatabilmek için bardağımdaki o buruk, acı ve kahredici tadı yudumladım. Bu balkonda, gecelerce konuşup durdum kendimle. Başkaları uyurken boş sokaklara, ışıksız pencerelere baktım. Verdiğim sözler, aldığım kararlar, gün ışıırken birer birer söndü. Bütün geceler kısaydı.

Oysa bu gece uzun ve ben son kez balkondayım; içkimi yudum yudum tüketeceğim. Sigaram ağır ağır tütecek.

Zor bir gece olacak, biliyorum.

Bugün (zor bir gündü, zaman geçmek bilmedi) saçlarımı kısacık kestirdim ve gün boyu hiçbir yere varamayacakmışım gibi yürüyerek kentte bıraktığım izleri silmeye çalıştım.

Taşlaşmış gibi balkonda otururken bir kedi gördüm; iki karpuz lambanın aydınlattığı alçak bir bahçe duvarı üstünde bir kedi heykeli. Belki de her gece karşılaşılabilir görüntülerden biri (şu *bir* sözcüğünü ne kadar çok seviyor ve kullanıyorum). Kedi sessiz, kıpırtısız... Duvarın üstünde. Çünkü tam karşıdaki duvarın dibinde sere serpe, siyah, upuzun bir köpek heykeli. Köpek duvarla öylesine özdeşleşmiş ki, dökülmüş bir sıva parçası gibi duruyor. İkisi de az sonra kopacak fırtınanın sessiz bekleyişi içinde. Peki ya ben, ben ne olacağım o fırtınada? Onların ayrımında olmadığı gizli bir göz müyüm? Ne kadarımla kediyim, ne kadarımla köpek? Başkaları uyuyor, yalnız biz, üç canlı, geceyi en amansız yerinden yakalamışız. Bu bekleyiş gün ışıyana kadar sürebilir böyle. Belki ben "Hey!" derim, büyü bozulur. Kopacak fırtınada üstüme düşeni yaparım. Balkondan atlarım, örneğin (atlarım tabii, bir şey olmaz) arkalarından koşmaya başlarım. Önde kedi, sonra köpek, sonra ben... Nereye kadar? Bilmiyorum. Soluğum yetişmez, yorulur kalırım yarı yolda. Ama kedi kımıldadı ve aniden görüntü değişti. Gökyüzünde Büyük Ayı'ya baktım. Her şey benimle eğleniyor gibi bu gece. İnsan bu yaşta, yani bana çok ürkütücü gelen kırklı yıllarda yeniden doğabilir mi? Doğamaz. Ama kalkışabilir böyle işlere.

Bahçe duvarına bakıyorum; kedi yok. Gitmiş. Köpeğinse hiçbir şey umurunda değil, öylece yatıyor. Bir yerlerde biri ıslık çalıyor; ince, yumuşak, kahredici bir ıslık ve mutlaka derin bir hüznü anlatıyor. Bir damla gözyaşım olmasa da, inan ağlıyorum. Hüzün değil bu, kahrolma. Gölgen süzülse şimdi balkona ve olağanüstü iri gözlerini gözlerime dikip şunu sorsan bana: "Yıllardır nerelerdeydin?" Bir damla gözyaşım yok. Ama ağlıyorum. Her-şeye-çok-geç-kaldım. Büyük hesaplaşmaya da, o belirsiz sınırı geçmek için çıkacağım büyük yolculuğa da, her şeye, her şeye çok geç kaldım... Şimdi sana soruyorum, duvarın dibinde yatan köpek; o duyarlı kulaklarını biraz kaldır da beni dinle: Bir şeylere yeniden kalkışabilir miyim? Kalkıştın ya, diyor köpek. Gözlerimi kapıyorum. Kalkıştın ya... Bıktığın yüzünden kurtuldun, acımasızca seni sorgulayan gözlerini sakladın, kentte dolaşarak bıraktığın izleri silmeye çalıştın. Az şey mi?

Küçük bir yudum kanyak, yeniden gölgene bakıyorum. Bana gülümsüyorsun, gözlerin o kadar iri ve o kadar derin ki... Bir an kıpırtısız kalıyorum. İşte sana bir "yorgun heykeli," hem de yüzünde, yitirdiği her şeyi özetleyen bir gülüşle...

Elini bir uzatsan tutacağım belki.

bir zamanlar sevdiğim,
şimdi üzerime kapanan ağır bir yazgı,
müthiş bir ağırlık.

Günler önce bir kâğıt parçasına yazdığım alıntıyı anımsıyorum: "Bir noktadan sonra artık geri dönüş yoktur. İşte varılması gereken yer o noktadır." Ama gökyüzünde Büyük Ayı solgun ve hüznü verici. ıslık sesi ne kadar uzakta. Eski bir şarkının sözlerini anımsıyorum birden: "Sensiz ellerim üşür/içerime kar yağar."

Bana öyle gülüp durma. Yarın pazar, sevmediğim bir gün. Benim için önemli ama. Çünkü ölmeye başladım – bilmiyorsun – çünkü gideceğim – bilmiyorsun.

Bugün telefon eden bendim.

Ama konuşamadım, sana "Hoşça kal," diyemedim.

Köpek sandığım karaltı gerçekten bir sıva döküntüsü galiba. Belki kedi heykeli de yok, ben uydurdum.

Sesimi unuttum, biliyor musun? Bu puslu karanlıkta binlerce sessiz sözcükten oluşan ölü tümceler yatıyor balkonda. Yazgı, bu kente gömülüp gitmekmiş demek. Yazgı dememi yadırgama, artık bu sözcüğü kullanır oldum. Şu kedi belki de suskunluğumun anıtı, köpekse az sonra kopacak fırtınanın göstergesi. Aç parantez ve "parantezler"; kaçışımın, unutuşumun ipuçları, mektup yazarken, kitap okurken, boğucu bir düşün ortamında, birdenbire ıssız bir sokakta ya da rüzgârların kahrolduğu dağlarda ya da küçük bir birahanede bir kadeh içkiyi yudumlarken... güç toplamak, soluk biriktirmek için... aç parantez! Ya evlilik kararım... Onu böyle uzun ve boş bir parantez içinde almadım mı? Çocuğum bu parantez içinde doğmadı mı? Bir gece kapıyı usulca çekip o evden ayrıldığımda...

bir zamanlar sevdiğim,
şimdi üzerime kapanan ağır bir yazgı,
müthiş bir ağırlık.

Parantezlerimin nasıl da çoğalıp bütün yaşamımı kapladığını hiç anlayamadım. Düş diye anımsadıklarım hep yarım kalan işlerim; raflarda kitaplarım, dolaplarda tozlu, hiç bitirilememiş "Anlatmalarım"... içki bardaklarımdan başka her şeyim yarım... Bir şeyler tamamlanınca ben yok olacaktım sanki. Korktum, biliyor musun? Korktum... Yapayalnızım... Kimseler yok... Ama ben, özellikle böyle yalnızken, bütün gökyüzünü, yeryüzünü ve insanları hücrelerimde duyuyorum.

İşte böyle; yavan ve desteksiz coşkularımı sürdürebilirim. "Başlıyorum". Sözcükler bütün çıplaklığıyla ağzımdan kuru çığlıklar gibi kaçırırsa; eski günlerin cıvıltılı resimlerine anlık dönüşler gibi, biraz gençlik gibi... Maskemi çıkardığımda utanmaz bir yüzle karşılaşırsan, her şey için bağışla beni.

bir zamanlar sevdiğim,
şimdi üzerime kapanan ağır bir yazgı,
müthiş bir ağırlık
bir gece usulca kapıyı çekerek yanından ayrıldığım

Bugün telefon eden bendim. Kendimde o gücü bulsaydım, "Gidiyorum" diyecektim, hep ertelediğim bir yolculuğa çıkıyorum. Oysa yalnızca sustum. "Alo" diyen sesini duyunca sarsıldım. Konuşursam gidemeyeceğimden korktum. Haklısın, bu yaşam bana göre değil; sorumsuz ve bencilim. Telefonu kapadığında pastanenin büyük aynasına baktım. Tanımakta güçlük çektiğim yansımanın ölmeyi sürdürdüğünü gördüm.

Yarın gidiyorum. Son kez balkondayım. Yudum yudum kanyak içiyorum. Şimdi burada olsaydın, sana duvarın üstündeki kedi heykelini gösterirdim. Coşkuyla gülen yüzünü net olarak görebiliyorum. Eski yüzün bu, bir zamanlar sevdiğim yüzün. Gülüşün sevecen ve koruyucu. Her şeye karşın yarın gidemeyeceğimi, bu düşü hep uzatarak –ya da erteleyerek– mutlu olabileceğimi düşünüyorsun. Ben de gülümsüyorum. Oldukça acı veren bir gülüş. Bardağın dibindeki içkiye bakıyorum bir süre. Gideceğim. Biraz gücüm olsaydı bugün telefonda söyleyecektim. Bilmeyeceksin; ne zaman, nereye gittiğim bir giz olarak kalacak.

Elini uzat, dedin.

Uzattım.

Daha güçlü olabilseydik, dedin.

Keşke, dedim.

Yeni bir parantez açıyor ve şöyle düşünüyorum: Alıştığım bir boşluk vardı, şimdi ondan kurtulmak istiyorum. O boşluğu benimseyene kadar nasıl acı çektiğimi biliyor musun? Düşlediğim hesaplaşmayı hep erteledim. Ne çok korkularım vardı ne anlamsız açmazlarım. Kendi gözümde, kendimi abartarak yaşayabileceğimi sandım. Bugüne kadar başardım da bunu.

Şimdi, bu son gecede balkonda oturup alçak bahçe duvarındaki kıpırtısız kediye bakıyorum. Hüzünlü bir ıslık kulaklarımı yakıyor ve gökyüzünde Büyük Ayı'nın solgun parıltılarını alnımda düşünüyorum. İçkim yudum yudum tükeniyor. Şişe, sigara ve gece aynı anda bitecek. Sonra ne böyle bir balkon ne böyle bir şişe ne de sigara olacak. Ertelenmiş bir hesaplaşmaya doğru yola çıkarak bir sınırdan geçeceğim ve sen çok sonraları, bu yolculuğun, usulca kapıyı çekip gittiğim gece başladığını düşüneceksin.

Kedi, köpek ve ben; yalnızca üç canlıyız gecenin ortasında. Kıpırtısızca birbirimizi kolluyoruz. Fırtına az sonra kopacak, bu çok belirgin artık. Belki de ne kanyak ne sigara ne de gece bitecek. Acele etmeliyim. Bardağı doldururken ellerim titriyor. Bir çırpıda içiyorum ve o an sabahın çok geç geleceğini anlıyorum. Yapılacak tek şey, diyorum, ayağa kalkmak. Ayağa kalkıyorum. Balkon demirlerini tutuyorum. Demirin ürpertici soğukluğu bedenime yayılıyor. Gözlerim kısık, yüzüm paramparça. "Hey!" diye bağıyorum. "Hey!" Sesimden korkuyorum. Kedinin duvardan ne zaman fırlayıp gittiğini göremiyorum. Köpeğin karaltısı ise bir an için gözümün önünden geçiyor. Sabahı bekleyip büyük yolculuğa çıkmak ile kediyle köpeğin ardına takılmak arasında kararsız kalıyorum.

sonra

yeni bir parantez açma pahasına

balkondan atlıyorum

EYLÜL YARIN DA GELMEYECEK

Günlerimiz, çatı katındaki barın terasında, tembel bir eylül güneşine sırtlarımızı dönüp oturarak geçecek ve o gözüpek güvercin, şirin şey, "Şu gözlere bak," dediğin yaratık, atacağın leblebiler için çevremizde dolanacak. Buğulanmış bardaklarda kıpır kıpır bira şenliği, kül tabağı tepeleme izmarit dolu ve biz geçmişlerimizi eşelemeden, "şimdi"nin güzelliği üzerine konuşacağız. Arada durgunlaşıp kentin yapılarına, uzaktaki tepelere yığılmış kondulara bakacaksın, ama konuşmamız kesilmeyecek; çünkü sen yıllardır konuşmamış gibisin. Teras sessiz. Beton saksılardaki petunyalar coşkularını yitirmiş artık. Tek tanışımız o güvercin. Attığın her leblebiyle biraz daha yakınına çekmeye çalışacaksın onu. Korkmasın, sana güvensin isteyeceksin. Ama güvercin tedirgin. Ya tuzaksa! İşte yeni bir konu; biz tuzaklar üzerine sonsuz bir söyleşiye girdiğimizde, ayağının hemen yanına bıraktığın son leblebi tanesi de çoktan, o "şirin şey"in kursağını boylamış olacak.

Otmaktan sıkıldığımızda sekiz katı sarsak bir asansörle inip –donuk görüntülerimiz aynada yansıyor, zemin kata kadar hiç konuşmayacağız– kent karmaşasında dolaşacağız. Bu kentten nefret ettiğini daha sonra öğreneceğim, yine terasta otururken ve yağmur çiselemeye başladığında, saçığın altına sığındığımızda söyleyeceksin. Nedenini sormayacağım, günü geldiğinde anlatacaksın nasılsa. Tembel tembel ve savruk adımlarla balıkçıların önünden geçeceğiz. Daha balık yok! Belki olmayacak. Çünkü denizler bitti. Ama hazırlıklar korkunç, bütün tablalar kıyamet kırmızısına boyanmış, kocaman ampuller silinip parlatılmış.

Palamut bu yıl bol olacakmış, biliyor musun?

Yüzünde o afacan gülüş: Hani denizler bittiydi?

Şimdi bilgiçlik taslayabilirim: Palamut yavrusunu bu yıl erken tutmuşlar. Batı Karadeniz'de, Karaburunlu bir balıkçının oltasına takılmış. Ne olacakmış deme, bir muştı bu, bolluk göstergesi. Palamut yavrusu bir tepsi içinde kahve kahve dolaştırılıp bahşiş toplanmış. Nedenini sorma, bilmiyorum. Yıllardır böyle bu.

Bazı günler numarasız sokaklara götüreceksin beni. Dar ve karanlık sokaklarda birbirine yaslanmış evlerin arasından geçeceğiz ve sen, yalınayak, donsuz bir çocuğa bakarak sevgiyle gülümseyeceksin. Oysa günler sonra terasta, bu kez biraz kaygılı, gözlerime bakarak, çocuklardan korktuğunu söyleyeceksin. İçini okurcasına sana yönelmiş bilge bakışlarda yanıtlayamayacağın sorular gördüğünden tedirgin olduğunu açıklayacaksın. Geçmişine açılan kapıyı ilk kez o gün aralayacaksın; ellerinden de korktuğunu, yağmurlu geceleri ve bu kenti sevmediğini öğreneceğim. Tanımsız bir hüznün süzülecek terasa. Güvercin bugün gelmedi, biliyor musun, diyeceğim; yok hayır gülümsetemeyeceğim seni, ne zamandır avucunda tuttuğun leblebileri saçılan inci taneleri gibi beton zemine bırakacaksın. Arada, bir cankurtaranın çığlığını, öfkeli bir trafik polisinin düdüğünü ya da bir fren cayırtısını duymasak, kent merkezinde bir yapının terasında olduğumuzu anımsamayacağız bile. Burada yapayalnızız, ama güven içindeyiz. Günbatımı hava iyice serin, titriyorsun. Ama sen, havadan olmadığını söyleyeceksin ve geçmişine araladığın bir kapıdan on bir yıllık bir yolu yürümek için elini uzatacaksın. Yıllardır kimseleri yaklaştırmadığın giz, acı ve hüznün dolu bir dünyanın konuğu olacağım. Güvercinimiz kanat çırpışlarıyla terasa inerken bu yolculuğu erteleyebilirdik belki. Adı "Eylül" olsun demiştin. Bütün güvercinler birbirine benzerdi, her gün leblebilerimizi yiyen o "şirin şey", hep aynı kuş muydu? Tabii ki o, diye gülmüştün, "Eylül"; belki terasta değildik de, numarasız sokakların birinde, orta yerden akan köpüklü bir suya değmemek için taştan taş sekiyorduk. Az sonra

on bir yıl öncesinin yağmurlu bir ekim gecesinde olacağız. Sen on dört yaşında bir kız, bense bugünkü yaşında bir yorgun. Beni görmeyeceksin; hem her yerde, hem hiçbir yerde olacağım. Yağmur camları, sokakları, parkları yıkarken terk edilmişliği yaşayacaksın.

O, gidecek!

Başka kentlere, başka yaşamlara gidecek.

Zorunlu buna, biliyorsun. Gitmese daha büyük acılar yaşayacak belki. Kimin nereye götürüldüğünün bilinmediği günlerdi o günler. Kulaktan kulağa korkunç fısıltılar yayılmıyor muydu? Yakınları onlardan haber alabiliyorlar mıydı? Ölenler, sakat kalanlar yok muydu? Kanlı iç çamaşırlara hangi yürek dayanırdı?

Ama sen bağışlamayacaksın. Herkesin saygı duyduğu o değerli insan, o inançlı yürek nasıl olurdu da yanı başında kelebekler gibi uçuşan bir çocuğun sınırsız sevgisini, ona duyduğu büyük gereksinimi anlayamazdı... Anlayamadan giderdi... Böyle bir şey nasıl olurdu?..

Birden akşam olduğunu göreceğiz, hava iyice serin ve sen titriyorsun, hayır, sarsılıyorsun, dudaklarında on bir yıllık bir soru: Nasıl olur? Güvercin de yok, gitmiş. Kuğurdaya kuğurdaya dolaştı, başını yana eğip bilye gibi gözüyle inanmazmış gibi baktı. Anlayamadığı, olağandışı bir şey vardı; sen ağlıyordun... Kanatlarını çırparak havalandı, terasın üzerinde döndü, sonra başka yapıların balkonlarına doğru süzüldü.

Biraların ne zaman yenilendiğine şaşacağız. Sen de gözyaşlarını sileceksin ve güvercine seslenerek, o da gittiydi, diyeceksin. Ama şimdi tek bir isteğin var, onu bir kez olsun görebilmek. Gönderdiği her fotoğrafta biraz daha çöküyor. Da-ya-na-mı-yor-sun. Hastaymış. Birçok sürgün döndü, o neden dönmüyor? Ömür boyu bakmaya hazırsın. Onu kucaklamak, hiç unutamadığın kokusunu içine çekmek istiyorsun... Seni, bıraktığı gibi bulmasını istedin, kötülüklerden korundun, sokaklardan kaçtın, çünkü dışarısı kötü, çok kötü... Yamama aşkları bitiren hep sen oldun, yeni bir bırakılışa dayanamazsın çünkü. Evlenmedin, benzer acılar çekecek çocuklar doğurmaktan korktun.

Kaçan yalnız o olmadı, herkes payına düşeni yaşadı.

Sonra dönüp gözlerime bakacaksın. Öfkелisin. Titremen de geçmiş, ağlaman da. Bitsin, bir daha yaşanmasın bu acılar, diyeceksin, sürgünler, bırakıp gitmeler, üniformalı korkular bitsin...

Birden sigaralarımızın bittiğini göreceğiz ve umarsızca birbirimize bakacağız.

Yağmurlar başladığından beri yoksun. Terasta, damın saçağı altındaki daracık yere sığınmış bira içiyorum. Bu kentten nefret ettiğini söylediğinde de, buraya sığınmıştık. Yoksun. Belki, gitmek isteyip bir türlü gidemediğin –bu kentten nefret ediyorsun, çünkü burada terk edildin, gidemiyorsun, çünkü bütün anıların burada– kentten ayrıldın. Artık hiç gelmeyeceksin. Belki, örselenmiş bir yaşamı kucakladın günler önce; yağmur, sokakları, parkları yıkarken, gittiği gün gibi bir gün geliverdi. Kapıda atıldın boynuna, kokladın, kokladın ve ağladın...

Biramı yudumluyor ve kentin görünmeyen yüzüne bakıyorum. Dün de tabağında leblebiler, Eylül'ü bekledim. Gelmedi. Her şey birbirine ne kadar bağlı. Seni bilmem, ama Eylül yarın da gelmeyecek.

EYYUP

Eyüp ölmüş; yıllar önce istemeden, öfkemi yenemediğimden ağzımdan çıkan "pezevenk" sözcüğü ile adının Pezevenk Baba'ya çıkmasına neden olduğum Eyüp. Ya da Deli Rıza'nın Eyyup'u.

Gazetelerdeki ölüm ilanları oldum olası ilgimi çekmiştir. Nedendir bilmem, ama şöyle bir göz atmadan geçemem. Bu sabah da aynı alışkanlıkla gazeteyi karıştırırken birden irkildim. Sıra dışı bir ölüm ilanıydı. Okuyunca içim cız etti.

Eyyup Baba öldü. Tanıyanların başı sağ olsun.

Kasımpaşalı İBO

Bir sigara çıkardım. Oysa saat başlarında birer tane yakma disiplini bir haftadır uyguluyordum. Saat 9.15 ve yeni bir sigara için daha 45 dakika var. Ama Eyyup ölmüş. Cenazesine gitmek, son görevimi yapmak isterdim. İlanda bununla ilgili hiçbir açıklama yok. Kasımpaşalı İbo'yu ise nerede bulabileceğimi bilmiyorum. On beş yıl kadar önce Taşova gemisinde birlikteydik. Meslek yaşamımın ilk gemisi, üçüncü kaptanım. Süvarimiz, rahmetli Deli Rıza. Uzun süre Japonya-Amerika çalıştık. Ardından Hamburg-İstanbul seferleri başlayınca, baba ocağına dönmüş gibi olduk. Ayda bir de olsa İstanbul'a çıkabiliyoruz. Eyüp, Baba Eyüp ya da ilandaki adıyla Eyyup Baba, o zaman Taşova'nın ikinci aşçısı. Kasımpaşalı da serdümen. Denizle geç tanışmış İbo, ilginç bir geçmişi var. Gençliğini ve servetini Beyoğlu'nda bitirmiş. Asıl mesleği ayakkabıcılık. O yıllar Dinyakus'un kalfası, futbol ayakkabısını tek onlar diyor. İşler iyi. Hele Dinyakus, Yunanistan'a göçüp her şeyini İbo'ya bırakınca işler çok daha iyi oluyor. Ama Çağlayan Pavyon'un dili olsa da İbo'yu bir anlatsa. Damarını kes, kanı siyah beyaz akar. Koyu Beşiktaşlı.

Hikâye on üç yıl öncesinin hikâyesi. Bu ilanı görünce, beni yıllardır rahatsız etmiş bir olayı yeniden anımsadım. Bu aşçı sessiz biriydi, kendi halinde ve içine kapanık; bütün aşçılar gibi. Deli Rıza arada takılırdı ona, "Eyyup," derdi. Y'lerin üstüne abanınca işin gırgırında olduğunu anlardık. Eyüp hemen koşar, elleri göbeğinin altında, boynu bükük, "Buyur Efendi Kaptan," derdi. Deli Rıza, yüzünde buyurgan kaptan edası, "Eline sağlık Eyyup, karpuz nefisti," derdi. Eyüp o zaman tutulur, bir heceden öbürüne geçemez, sıcak bir yiyeceği yemeye çalışan kedi gibi başını silkeler dururdu. Diyeceği şuydu: "Ama onu ben yapmadım ki!" Kimi de, "Az ye," derdi, "yine lağım faresi gibi olmuşsun." Eyüp de, elleri göbeğinin altında, "Peki Efendi Kaptan," deyip boynunu bükerti. Herkes bıyık altından gülerdi, çünkü bilirlerdi ki, Deli Rıza aslında, kıcı büyük olanın malı küçük olur yakıştırmasını anımsatmak için söylemiştir bunu.

Bir gün zehir gibi bir fırtınaya yakalandık. Gemide yük yok, su tankları da boşalmış, hacıyatmaz gibiyiz. Dalgalar gemiyle dalga geçiyor. Savrulup duruyoruz. Deli Rıza, çareyi Cezayir önlerine kaçmakta buldu. Demiri salladık, tanrıların öfkesinin geçmesini bekliyoruz. Günlerdir denizdeyiz ve herkes keman teli gibi gergin. O zaman üçüncüyüm ya, vardiya saatim de 24.00-06.00. Köprü üstüne çıkmadan önce kamaramda viski yudumlayıp fıstık atıştırarak oyalanıyorum. Kapı tıklatıldı. "Gir," dedim. Eşikte Aşçı Eyüp. Sol kolunda özenle tuttuğu ve ne olduğunu anlayamadığım havlu gibi bir nesne var. Yüzü karmakarışık. "Ne var?" dedim. Boynunu bükte, ağlamaklı bir sesle, "İbrahim, Helga'yı patlattı," dedi. Anlayamadım. "Ne Helga'sı?" dedim. Kolundaki nesneyi göstererek, "Helga'yı," dedi, "patlattı." "Adam gibi anlat şunu," dedim. "Şimdi Efendi Kaptan, ben Helga'yı Hamburg'dan almıştım. Aslında kendim için değil, İstanbul'da biri sipariş ettiydi. Sonra merak ettim, bir gece şişirdim onu. Haftalarca denizde kalınca, insan böyle şeytana uyuyor işte. Sonra da dilimi

tutamayıp bunu İbrahim'e anlattım. Anlatmaz olaydım.." "Kısa kes Eyüp Usta," dedim, "vardiyaya gireceğim." Kapımda, suçlu gibi iki büküm dikilen, alnı boncuk boncuk terli Eyüp'ten de, anlattığı çocukça saçmalıktan da sıkılmıştım. Kısa kes, deyince heyecanlandı bu kez; tutuldu. Sözde sabırla, ama öfkem gittikçe artarak heceden heceye atlamasını bekledim. Anladığım şuydu: İbo, Helga'yı bir geceliğine ondan almış, sevişirken aşka gelip memesini ısırması ve zavallı Helga bu sadizme dayanamayıp patlamış. Eyüp'ü kamaramın kapısına dek getirense, İbo'nun hasarı kabullenmemesi. Sonuçta Eyüp, İbo'dan şikâyetçi. O anki ruhsal durumum olumsuz olmalı ki, beni de şaşırtan bir tepki gösterdim. "İyi olmuş," deyip kovdum onu. Ardından da, "Helga'na sahip çıksaydın pezevenk!" diye bağırdım.

Olay kısa sürede, Deli Rıza dahil bütün gemiye yayıldı. Biraz da boyut değiştirip çarpıtıldı. Sözde Eyüp, Helga'yı her gece bir başkasına kiraya veriyordu. Adı pezevenge çıktı. Yılların ağırbaşlı Eyüp Babası, oldu Pezevenk Baba. Ertesi sabah Deli Rıza zabitan salonunda kahvaltı ederken, "Eyyup!" diye haykırdı. Eyüp, alı al, moru mor kapıda belirdi. Elleri yine göbeğinin altında bağlı ve alnında boncuk boncuk ter; "Buyur Efendi Kaptan," dedi. "Gemimi kerhaneye çevirmişsin," dedi Rıza Kaptan, "Bu ne iş?" Eyüp yutkundu, başını önüne eğerek, "İftira Efendi Kaptan," dedi, "ben Helga'yı İstanbul'da birine almıştım." "Daha kötü ya, emanete ihanet... Katmerli pezevenklik..." Eyüp'te çıt yok. "Hı?" diye üsteledi, "Öyle değil mi?" Eyüp hep önüne bakıyor. Deli Rıza başını ağır ağır salladı. Bir süre sustu. Baktı ki, Eyüp hâlâ karşısında el pençe divan; "Az ye," dedi, "az!" "Başüstüne Efendi Kaptan," dedi Eyüp. Çıkıp gitmeden önce de bana bir bakış fırlattı. Ömür boyu bir pranga gibi taşıyacağı Pezevenk Baba lakabının sorumlusu benmişim gibi bir bakıştı bu.

Ertesi gün demir aldık. Geminin çevresinde Helga'nın parçaları yüzüyordu. Eyüp, ruhsuz sevgilisini doğrayıp denize atmıştı.

Yıllar sonra Bakış-1 tankerinde İbo'ya rastladım. Yine aynı vardiyaya düştük. Ona bir sempatim vardı nedense. Yakınmadan ve pişmanlık duymadan yaşayan ender insanlardan biriydi. Gecenin en kahredici saatlerinde, karanlık bir denizde sessizce yol alırken, yalnızca kırmızı küçük bir ampulün yandığı köprü üstünde, ben; iskele tarafındaki yüksekçe taburede, o; dümeni kavramış ayakta, bana Beyoğlu serüvenlerini, Çağlayan Pavyon'u, Dinyakus Usta'yı ve yaşamından gelip geçmiş kadınları anlatırdı. İbo adam olsaydı (bu "adamlık" başkalarının yakıştırması tabii), Beyoğlu'nun yarısı onundu şimdi. Ama umurunda değil. Yeniden dünyaya gelse aynı yollardan yürümeye hazır. Ne kadar Beşiktaşlıysa, o kadar da sinema kuşu İbo. O gizemli salonları taparcasına seviyor. İlle de kovboy filmlerini. Dinyakus'un yanında kalfayken, Beyoğlu Lale Sineması'na *Alamo Fedaileri* geliyor. İbo'nun deyişiyle, "başrollerde con vayne". Filmi ilk gördüğünde çarpılıyor. Bir hafta boyunca her gece Lale'de. Film oradan kalkıp Kadıköy yakasında gösterime girince, bir hafta da Kadıköy'e taşınıyor. Ama bu kesmiyor, tutuyor bir dilekçe yazıyor:

Çok Kıymetli Lale Sineması Müdüriyetine

Alamo Fedaileri'ni defalarca seyretmiş olan bizler, bir türlü etkisinden kurtulamamış bulunuyoruz. Biz, aşağıda imzası bulunanlar filmin bir kez daha gösterilmesini saygılarımızla arz ederiz...

Dilekçeyi kaleme alan Dinyakus Usta; barbulu, rakılı bir sofrada, göbeğini hoplata hoplata gülerek, "Bre getir bir kâğıt kalem," deyip İbo'yu kırmıyor. Dilekçe, akşamları Çiçek Pasajı'nda, İmroz'da, Yakup'un Yeri'nde dolaştırılıyor. Dinyakus'un yakın dostu, arada dükkâna takılıp içki âlemlerine katılan Binbaşı Seyfettin de dilekçeyi birliğe götürüp erattan 300 imza topluyor. Sonuçta,

Alamo Fedaileri Lale Sineması'nda yeniden gösterime giriyor. Kocaman bir bez üzerine "İkinci Zafer Haftası" yazıyorlar. Dünyalar İbo'nun oluyor. Bir hafta daha, her gün izliyor filmi. Öyle ki, filmin müziğini baştan sona ıslıkla çalabiliyor.

Bir gün ona Eyüp'ü sordum. Durgunlaştı. "Eyüp, denizi bıraktı," dedi. "Neden?" dedim. Omuzlarını silkti. O olayın onu çok sarstığını söyledi. "Hangi olay?" dedim bilmiyormuş gibi. "Helga olayı," dedi, "ben de çok suçluyum." Sustu. Söylemek isteyip söyleyemediği şeydi: Benim kadar siz de suçlusunuz!

Eyüp, Helga'yı Hamburg'dan alıyor. Alıyor ya, kimseye söz etmiyor. Zaten içine kapanık biri. Kamarasına çekilince şişirip yatağına alıyor onu. İbo'yla kamaraları yan yana. Geceleri aşçının kamarasından sesler duyuyor. Kulak kabartınca Eyüp'ün konuştuğunu anlıyor. Sonunda kafayı yedi, diye düşünüyor. Sıkıştırınca, "Rıza Baba' ya söylerim," diyor, "delirdiğine hükmederse denize atar seni, bir o kadar dedikodusu da caba." Eyüp, "Tamam," diyor, ama yemin alıyor İbo'dan. Yemin ne ki onun için, isteyene istediği kadar verir. Bir açık yakalamış ya, üstüne gidiyor ve Helga'yı bir geceliğine istiyor. Eyüp, "Olmaz," diyor, ardından yalvarıyor, neredeyse namus sorunu yapacak. Sonuçta İbo, Helga'yı alıyor. Ama yatmıyor. Gençliğini karıların koynunda geçirmiş biri lastiğe düşer mi? Amaç, piçlik olsun. Bıçağını çekip sol memesinden deşiyor Helga'yı. Hiç hak etmediği "pezevenk" yakıştırması ise benim patavatsızlığım. Bunu böyle söylemiyor İbo, ama arif olan anlar. O olaydan sonra, bazı geceler kamarasında ağlarmış Eyüp. İyice içine kapanmış, kimseyle konuşmaz olmuş. Şimdi düşünüyorum da, bizler için hiç önemi olmayan küçücük şeyler, bir yaşamı nasıl da altüst edebiliyor. Neler çekti o adam, nasıl kıvrandı, kendini nasıl yiyip bitirdi? Bilmiyorum...

Bir sigara daha yakarak gazetede ki ilana yeniden baktım.

Eyyup Baba öldü.

Tanıyanların başı sağ olsun.

Kasımpaşalı İBO